דרגון בלוי דשר ובלוי הבכרך

48

1

R5'ון

מדם הבשר שבבר יצא הדם אין זה כ"א מוהל הבשר ולהלחותו ומותר: מעשה זו הועתק ממסקי רבי שלמה שקירה הר"ר שמעי' זצ"ל לפניו וכסתיבת הרב רבינו שמחה מרוטי' זצ"ל וידוע שמירשו אז הוא אז הי' שמעי' לפני רבי' שלמה זצ"ל ולפ"ז נראה שכל מה שנהגו עכשוי בשמולחין בשר ועורבים את הנתחים בגיגית זה ע"ג הזונתנים מתחת לבשר עצים או קנים או אבנים לדבריי הבשר משולי הגיגית כדי שיטול הציר בשולי הגיגית ולא יגע בבשר בלא הפסקת זה נמי מותר הכא דשרה כדי שיעור צליה שוב אינו פולט דם שאינ"ם שהמלח שעל הבשר אפי' שהדם מעורב בו ולכן צריך להניח הבשר יפה יפה קודם שיתנו בקדירה אע"פ שהדם מעורב בו כדי צליה לפי שהמלח שעל הבשר הוא אסור לפי מעורב בו אותו הדם שבמלח נדבק הוא במלח ומתיבש עם המלח ואין בו כח ליבלע בבשר אלא עומד במקומו ולכן אינו אוסר הבשר ובשמריתים יפה יפה הוקן לו כל הדם הנדבק במלח שעל הבשר ' וכמו שאינו אוסר הבשר לפי שאינו זז מן המלח כמו כן יש ליתן טעם אם אחר שהדם כדי צליה פלט הרבה ציר ונפל בשר באותו הציר אי נתנו בשר הפולט ציר זה בכשא"מ ונתן הבשר בתוך הציר שיצא ממנו שהוא מותר לפי שהדם מעורב במלח ונדבק בו ואין בו כח ליכנס בבשר ומן מעשים בב"י שרגילים להחיר בשמוצאים בגיגית אי בכל בשר שיש בו גומא מליאה ציר מאחר ששהה הבשר בדי שיעור צליית מקומם לכן ומה לי גומא מליא ציר מ"מ אם כל הבשר בתוך הציר ואע"פ ששם מונחין בדבר הראה זו וכסתפקי בה אנו נסמוך למעשה על רבי' שלמה זצ"ל ועל תלמידיו רבותינו הר"ר שמעי' זצ"ל הר"ר שמחה זצ"ל ואם באר מעשים לדיינו אנו מתירים: מעשה שנתערב בשר שלא נמלח עם בשר שנמלח ולא שהה עדיין בדי פלישתו והתיר רבותינו משום[a] שכל הדם הנבלע בכשיו כשאינו מלוח יפלט ממנו כשימלח אותו כמו דם של עצמו ' ואמצא ראמסק שדי לקדירה ע"י חתכי ומלחי' אע"פ שכלע דם מסקום אחר בדרישי לעיל שע"י דומע מחכנס בו כל הדם למקום אחר ' והבא יש לדתיר במלחי בלא חתכי' כיון שאין כאן ריבוי דם כמו באמצא דאמסק ' ויש לדביא ראי' כמו כן מתוכיה אחת שמלחין אותה משני צדדין ' קודם שנמלחה בלה פולט ציר המלח ופולט ציר שאינו מלוח כראמר גבי רב ששת דמלח נרמא כו' ואע"פ שדי' לפי שלאחר כשימלח צד אחד יפלוט מה שכלע מאותו צד כשיפלוט דם שבו ' ועוד יש להתיר משום דדם משתרק שריק ולא כלע כלל בדברי ר"ת וזצ"ל כתב יש לעיל גבי דגים ועופות שמלחן זע"ן ' וב"כ הר' ברוך בספר תרומות שלו להתירא. וכן התיר ר"ת בשר שבבר עבר עליו שבוע שנמלח אז יותר שבבר אינו פולט לא דם ולא ציר ' והתיר למלוח בשר ולהשים עליו משום דדם משתרק שריק: מעשה שנמצא חלב צונן על דגים מלוחים והתיר רבינו יצחק ב"ר שמואל זצ"ל משום מותר מלוח ונמצא חפל דשרי ורבי' שלמה בר (שמחה) [שמ"ה] היה רוצה לומר דשרי' מליח ונמצא ' חפל דשרי דיינו בשדם שוכבים זה אצל זה אבל הבא שהחלב על הדגים יש לאסור מטעם תתאר נבר תרוץ קליפה ' ורבינו הנקן השיב לו דבליעת הדגים [אין מבח ומשמת שבמלח אלא מבח חוזק] שבמלח דוחקן לפלוט ליש זה אצל זה ליש זע"ן דשרי:

ד (תעו) **מקום** שלא נמצא בו מלח כלל כתוב בשם רב הי' נאון זצ"ל דהבי עברינן מותר לי לבשרא ונצל לי ' ואכיל לי ' ואי בעי לבשולי בקדירה לשדי' ברישא עד דרייב בולי דמא והדר מצי לבשולי בקדיר' דדי' התיר לצלות בלא מלח ולאכול ' וכן פסק רבינו יצחק ב"ר שמואל בשם ר"ת דלצלי לא בעי מליחה כלל דנורא משב שייב ומוציא כל הדם שבו לחוץ ואין לחוש שמא פירש מצד זה לצד אחר ולא יצא כולו לחוץ מדהיא דלעיל ' ראמר רב נחמן אמר שמואל כבר שחוזר עליה בשר אסור לאכלה וכיון שהבבר אסור גם הבשר הרי אסור ' ואמר שפירש מצד זה לצד אחר ולא יצא כולו לחוץ ' אלא מדהבשר הרי ש"מ שהאור מוציא כל הדם שבו לחוץ שכל מה שפירש ע"י האור ממקומו הוא יצא לחוץ ואינו נשאר בו כלל ואם יש בו שלא פירש כלל ממקומו אלא נצטת כיונו אותו דם הרי המבלע באברים הרי ' והוא דלעיל דגיד הנשה ' גבי אומצא דאמסק דאנדי' אנמרי' ' דחד אסר דבבר נסרי מצמת צמתי' הדם הי' שפירש הדם מן הדרדין ומשאר מקומות ונשאר בחתיכה ' ד בדרישי לעיל שצומתין אותה בחומץ ' והוא דמ"ק רבינה ' ישוון שמלחין עליו בשר לצלי לאו משום דלצלי בעי מליחה ' אלא בגי' רגילות העולם נוהגים למלוח לצלי ' והוא דהקומץ רבה ' דראמר אביי וכן לקדירה ' ויש ספרי' שכתוב ברם וכן לצלי ליתא ' ולצלי לא בעיא מליחה כלל ' בדברי' ' מפני שראור מוציא כל דמו לחוץ שכל מה שפירש ממקומו ע"י האור אינו נשאר בחתיכה כלל אלא יצא ' וכל לחוץ ' ואם יש בה דם שלא פירש כלל ממקומו אותו דם הרי המבלע באברים ' מותר בראמר' לעיל ' ' רב הונא חלבי לי' כברא בחא רב נחמן חלבי לי' בדחותיה ' פי' ברי לבשלי בקדירה אח"כ ' מכח רב פפא קמי' דרבא למיסר חליה אסור א"ל רבא אי חלי אסור אהנו נמי אסור כי היכי דפלט דדר בלע ' פי' אי חלית שדי דמצמת ' צמתי לי' לדם בתוך הבבר והרי דם המבלע באברים ושרי ' ולכך מותר לאכול בשר חי בלא מליחה כלל דמו המבלע ולא פירש ' וכן מוכח פ' שוחט ' דראמר דבא אגא אי לאו דאדם חשוב אנא מביגא אבר וזונה למה לי הא חזי לאומצא והייני בשר חפל וכן הדיא דפ' מפנין ' דראמר בשר חפל לרב דונא אמר מותר לשלשלו רב דמרא אמר אסור לשלשלו ' ופרבי' והא רב יצחק בר אמי אקלע לבי רב חסדא חזי דהוא בר אוזא דהוה קמשלשל לי' משמשא לשולא ואמר חסרון כיס קא חזינא דבא שאני בר אוזא דהוה לאומצא פי' לאכלו חזי כמו שהוא עכשיו אע"פ שלא נמלח ' וכן הדיא דפ"ק ' דתנן ' השוחט בשבת וביום"ב אע"פ שהוא מתחייב בנפשו שחיטתו בשרה ואמר רב הונא דרש חייא בר רב משמי' דרב אסורה באכילה ליומא לאכול אפי' בשר חי ' ונסבין חבריא למיסר ר' יהודה דא"ר לה"מ שרי אע"פ שלא נמלח שאסור למלוח בשבת אוכלין מדרבנן משום מעבר ' ולר' יהודה נמי אי לאו משום איסור שבת הוי שרי באכילה אע"פ שלא נמלח ' וכן הדיא דאמר רב דימי מנהרדעא הלכתא השוחט לחולה בשבת מותר לבריא באומצא ' כמ"ש אע"פ שלא נמלח מהו הני תרתי אינא למרתי ולמיסר בעבר ומלח ' אי שמלח עכו"ם אי נמי בהדחה דבנתא ומעיא וברכשא דאין כרם דם ' והדיא דפ"ק דביצה ' דראמר רבא חמשה לאין דאמרין בדם למה אחר לדם הולין אחר לדם קדשים אי לדם ביסי וא' לדם אכרים וא' לדם החמצת הדם מיי' שנמלח הדם חוץ לאכרים הוצר ובלע אבל כ"ש שלא פדש מותר ' ולכך מותר לאכול בשר חי בלא מליחה ' ומותר לצלות בשר לכתחילה בלא מליחה ובמקום שאין מלח בכל יצלו תחלה עד שיזוב כל דמו ואח"כ יכשלו בקדירה ' ואין למר שיהא אסור לצלות לכתחילה בלא מליחה מפני שבבר נגנו למלוח לצלי כי מה שנגנו לא בעבור איסור דם אלא בעבור שיהא טעם טוב בבשר:

(תעח) **אמר** שמואל משום ר' חייא השובר מפרקתה של בהמה קודם שחיטה היא טרוירה להוציא דם ' וכשהשובר מפרקתה מתוך צערתה אין בה כח להתאנה ולהוציא[דם] והיא נותה דשוקות הדם נבלע באברי' ומכביד את הבשר ונוזל את הבריות בשרוא מוכרח במשקל ושקול הדם ומכליע דם באברים ' איבעי' להו היכי קאי מבליע דקתני טולה ואיסור והי"ק מכביד בשר ונמצא נוזל הבריות בשרוא מוכרח משום דמבליע דם שבבבר את משקלה והבלעת דם לפרושי נוזל הבריו' נקט לה הא לדידי' דליכא למיסר משום נזל שרי לפי שהוא דחוי ויוצא ע"י מלח אין דלמא לדידי' נמי אסור ותרי איסורי קא חשיב חדא דנוזל את הבריות וחדא דמבליע את הדם ושוב אינו יוצא ע"י מלח ואוכל דם מאי תיקן וכל תיקן דאמרא לחומרא ' כתב הרב רבינו טריך ב"ר שמואל ראיתי ששאל מורי רבינו יהודה משפירי"א למורי הבינו יקיר זצ"ל מורי כי מורג מבחי' בבאן לאחר שחתם קודם יציאת הנפש מקיפין צוואר בהם' לאחרי' ותחתיו הכבין בסדרקת עד חוחך ותוט השדרה וקוראין לו עדיפה ובכמה פעמים ראיתי כן אני ושאר בחדרים בבית מורי' והתרשתי כי אמרתי הא דאמר שמואל השובר מפרקתה של בהמה כו' היינו דוקא שובר כי מחטת יסורי' שבגרה עיטוב יציאת הנפש שורפת דם ונבלע באברים ' אבל בחותך מפרקת לא היותי מחזיק איסור ' שהי' שניני' ' ותיקן הראש בב"א ומקמי לה בגון שלא הוליך והביא הא הליך והביא כשר אע"ג ' דתתך דסמנין והמפרקת אע"ג ' דהתחת הראש קרי לי' מאחר ששחט הסמנין כדתניא ' מנין לדבות את הראש שכבר דותו וכן נמי דותו ראשיהן אע"פ שמפרכסין טאאין ' ש"מ לישנ' דמתני' מי לא משמע אע"פ שהתיז ממש כל הראש ושמואל נמי שובר קאמר ולא חותך האי דותך אסור לשמעינן דותך כש"ב שובר ' ומה שפי' דשי' ראמר' במלחו יפה לא משתרי לא מתחר דלא גרע מאומצא ביעי ומזרקן ' וכן נמי הרוצה שיבריא אוכל מרכבתה קודם שתצא נפשה ומלחו יפה וקדם שתצא מישטא דנעקר הדם ולא יצא כולו ואפ"ה מני לי' במולח יפה ע"כ ' ותשובה לא ראיתי ונראה ודאי להיתר ' ובתשובת רבינו נרשם מאור הגולה מצאתי השובר מפרקת של בהמה קודם שתצא נפשה אינה אסורה אלא לאכול ממנה באומצא נמרו באומצ' הבשר שהוא חי בלא מליחה עד כאן ' והבינו משלם בן רבינו קלונימוס השיב ושבתחתם יש במקומם מורג לשחוט בקצבי עכו"ם ואחר ששחט הזרוה לאחתר ישים העכו"ם סכין נגד צוארה של בהמה ' יש בדבר זה גמרו ביד עכו"ם או לא ' אין בדבר זה שום איסור ושאמרו גמרו ביד עכו"ם אסור בזמן ששחט ישראל הוא השחיטה וגמרה ביד עכו"ם אבל בענין זה שכתבתי אין איסור כלל:

הדרן עלך פ' כל הבשר

הלכות מתנות כהונה

(תעט) **מתני'** הזרוע והלחיים והקיבה נתנין בארן ובחו"ל בפני רבית ' בעזרה קיים ' ושלא בפני רבית בחולין אכל לא במוקדשין ' ותנן נמי ראשית הגז נותנ בארץ ' ובחו"ל בפני רבית ' בעזרה קיים ' ושלא בפני רבית ' הרי שנינו שהמתנות נוהגות בגדל ובהמה ' ואשכח נמי אמוראים דרבי מתניא ושקל מתניתא כראמר ' בגמרא ' אלא דהיה מתניתא להתניתא ' מבר פרן ואפי' בתתא ומסקינן הלכתא כוותי' ' ודב בתבא ישראל הוה ואכיל בשביל אשתו כרגת ' וכן ר"ש אכיל בשביל אשתו ' ודב (רימי) [ארי] בר אבין אכיל בשביל אשתו ' ואבי' נמי הוה רגיל מתניתא ושקל ליה ' ובמ"ק דשבת ' דב חסא הוה יתיב ונקם מתניתא ' דבתן הוה בראמר ' שמנים אנות אדם כרגים הי' נשאים שמנים אנות אחתות בתנות ובדקן מבחא ' ועד נירדא לא אשכחן אלא חדתי' בנתי ' דרב חסא דהוו נסבי לרמי בר חמי ולמר עקבא בר חמא ' ואמר רב חסא הא מבחא דלא מפרש מתניתא לה' אלא בשאלא דה' שראל ' אמר רבא בר רב שילא הני ' שבתי ' ודהגל קיים בשאלא דרב חסא הא עשרון ותרתין שנין קיימי בשאלא ' אלימא לאשמעי' דלא דמי רבא בר רב שילא והא כשה שנין קיימי בשאלא ' אלימא לאשמעי' דלא דמי

ד' קנ' ע"ב

ד' קכח ע"ב

לעיל קיח ע"ב

עז ע"ב

ד' יד ע"ב

ד' ד ע"ב

לעיל קיח ע"ב

ל' קא ע"ב

לעיל קיח ע"ב

ל' ע"ב

לעיל קיח ע"ב

ג' ע"ב

ס ע"ב

מחלת פ"ח מ"ג

ד' קיח ע"ב

ד' קיח ע"ב

ד' קיח ע"ב

קמיית׳ אבל לכתחילה כתב הרא״ש פ״ק דחולין והאידנא שרגילין לקנות הבשר מא״י שחותכין בשר וחלב בסכין אחד צריך לשפשף אותו היטב בשביל שחותכין אותו בסכין שחתכו בו חלב עכ״ל:

ז **ונהוג** עלמא כרש״י דכל בשר לצלי צריך מליחה מועטת לכתחילה ואף ע״פ שלא ישהה במליחה כלל מ״מ מועיל לצלייה להוציא דם וכן כתב בסמ״ק דלצלי צריך מליחה מועטת והכי מזכיר בכל מקום מליחה מועטת לצלי וכן נקט ג״כ הרמב״ם פ״ו דא״מ לצלי מולח וצולהו מיד עכ״ל:

ח **ומ״מ** היכא דליכא מלח מותר לכתחלה להדיח הבשר ולצלותו ואפי׳ על גבי גחלים ממש רק שינקרהו מקודם:

ט **וכ׳** באגודה פרק כל הבשר והיכא דליכא מלח (הג״ה) או שלא מלחו מתחילה צריך אז להדיח הבשר אחר הצלייה מחמת המוהל שעליו ג״פ כמו אחר המליחה דהא צלייה כמליח עכ״ל והכי נהוג עלמא ואפי׳ אם נמלח בין ששהה במליחה בין לא שהה במליחה מאחר שלא הודח אחר המליחה מדיחין אותו אחר הצלייה אפי׳ אם הודח כשהביאו מבי טבחי ואפי׳ ככד ודוקא לקדירה שמאחר שלא נאכל כך מחמירי׳ להדיח לכתחלה אבל לאוכלו כך מאחר דצריך לצלותו כל פעם עד חצי צלייתו כדלקמן נהוג עלמא אז היתר לאכלו כך לכתחילה בין בשר בין כבד בלי הדחה כלל ל״ ול״ד לציר שעל בשר מלוח דמה שעליו ע״י צלייה האור שורפן כדאיתא לעיל:

י **אמנם** בכל כה״ג שצלאו דיעבד בלא מליחה (הג״ה) או היכא דליכא מלח או-נמלח ולא שהה שיעור מליחה כתב ב״י״ד הצריך לצולהו עד חצי צלייתו דבפחות מזה אין מוציא דם ואפי׳ אי בעי לאוכלו כך

הגהות הרמ״א

לו שם סי׳ ט׳, ול״ד לציר. והמנהג להדיח תחילה אף כשרוצה לאוכלו כך ומיהו כדיעבד מותר בכל ענין אפי׳ אם בשלו כך והכי איתא במרדכי.

לו שער ט׳ סי׳ א׳, הפנימי מלוח והחיצון תפל מותר. מלוח דנורא מישב שייב אבל לא אמרינן כבלעו כך פולטו כשהחיצון מלוח והפנימי תפל אבל החוס׳ פכ״צ והמרדכי פכ״ה מתירין אפילו בכה״ג וכ״כ יו״ד סי׳ ע״ז וכן נראה מסקנת ב״י.

צלוי דאע״ג דדם שלא. פירש מותר והיה מותר לאכול בשר חי שאין בו גידים בלי הדחה ומליחה כדהוכיחו התוס׳ פ׳ מפנין על רש״י שמצריך מליחה לצלי מההיא דבר אווזא דמותר לטלטל בשבת דחזי לאומצא והיינו בלא מליחה כלל התם לא פירש אבל הכא ודאי פירש ע״י האש ממקום למקום אחר יותר ממה שפירש ע״י מליחה ממקום למקום ואין לו כח להוציא לגמרי. וקיי״ל במליחה שאותה פרישה חשובה כאילו פירש לחוץ לגמרי וחזרה כדאי׳ לקמן. וכן מייתי מהירושלמי וז״ל ובבשר שלא צלאו כ״צ ולא שה׳ כשיעור מליחה איכא לספוקי אם מותר לאוכלו דשמא נעקר הדם ממקום למקום עכ״ל. וכל שכן כשרוצה לבשלו אח״כ שצריך לצלות עד שיזוב כל דמו ומ״מ בחצי צלייתו דשרי לאוכלו מותר אז לכתחלה לבשלו אח״כ ואפי׳ ביצי זכר ואומצא דאסמיק ודלא כמהר״ר דחייש לכתחילה שמא לא יצלנו כל צרכו כי יסמוך על הבישול וכל שכן בדם כבד שהוא דרבנן שמותר לבשלו אחר חצי צלייתו:

ט דין מולייתא:

א **כתב** בסמ״ק וסמ״ג וא״ז ואפי׳ לעשות מולייתא פירוש למלאות בשר תפל עם בשר תפל אחר שהודח שרי לכתחילה דהא אסקינן הילכתא מולייתא שרי כששניהם תפלים דשיעור מליחה כצלייה ובמליחה אנו מניחין חתיכה ע״ג חברתה והמלח מפליט גם מה שבלע מהעליונה עכ״ל ואם ל״ הפנימי מלוח והחיצון תפל מותר מיהא בדיעבד וכבכ״פ אבל אם החיצון מלוח והפנימי תפל ודאי אסור אף בדיעבד דבליעת (ס״א דפליטת) הפנימי נשאר בתוכה:

ב **וכן** יש ליזהר שלא לטוח בבצק שום

בשר לצלי שלא נמלח או שלא שהה שיעור מליחה דהוי כמולייתא דפשטידא דלקמן שאסור אף בדיעבד לפי שהקמח מעכב הדם מלפלוט ולצאת אבל אם רק משחו בשומן אווזות או ביצים מתובלות וכה״ג אפי׳ קודם שנצלה כמאכל ב״ד מותר בדיעבד:

ג **ודווקא** מולייתא דבשר וכן דעשבי׳ וכה״ג בלתי מעורבים בבצים אבל מולייתא בבצים או בתערובת אסור דמשויה ליה באגודה מולייתא דבצים אף בצלייה כמבושל גבי עוף שנצלה בו הכבד דלקמן. לפי שהבצים נקרשים מיד ומעכבים הדם מלפלוט ואסור אפי׳ בדיעבד:

ד **וה״ה** בשר שהודח ונמלח ושהה שיעור מליחה ונצלה בדיעבד בלי הדחה בתרייתא מותר כי האור שורף הציר ועוד כי ככר פלט וזב כל דמו. ע״י מליח׳ ומה שנשאר מהדם שנבלע תוך המלח שעליו דבר מועט הוא והאור שורפו ואם יבלע בו איזה דבר כבכ״פ ומותר מק״ו מלא הודח ולא נמלח כלל. או לא שהה שיעור מליחה כדלעיל בתשובת בשר תפל שנפל לציר דבצלייה ובמליחה אמרינן בדם פליטה אפי׳ ממקום אחר תוך שיעור מליחתו דם משרק שריק וכבולעו כ״פ וכל שכן הכא דהוי דם דידיה ועוד דלא גרע מבשר שלא שהה שיעור מליחה ונפל לציר שמותר אפי׳ לקדירה:

ח **והא** דפסקו התוספות פ״ב דחולין והא״ז בשם מהרי״ח דבשר מלוח צריך הדחה בתרייתא אפי׳ לצלי כל זה היינו לכתחילה אבל בדיעבד ודאי שרי ולא קיי״ל כמרדכי פ׳ כ״ה שכתב בשם מהר״ט לאסור. אך לכתחילה ודאי יזהר להדיחה אף הדחה בתרייתא דלא אמרינן אף בדם פליטה כבכ״פ אלא בדיעבד וכן נכון. ליזהר לכתחלה כשמולחין בשפוד להשימם מיד אצל האש קודם שמתחיל המלח להפליט הדם:

ו **וכתב** במרדכי ובא״ז פ׳ כ״ה והסמ״ג כשמולחין בשר בשפוד או הציר והשמנונית הנוטף ממנו אסור כל מה שנוטף קודם גמר צלייתו משום דהוי דם שפירש וכ״ש מבשר שלא נמלח כלל וגם אין אנו בקיאין עתה בתרי גללי דמלחא שנתנו בימיהם בתוך הכלי שמקבל הציר שישאוב הדם אליו בשולי הכלי ונשאר השומן צף מלמעלה דהא פירש בה״ג שתופס תלמודא תרי גללי דמלחא כלומר מעט מלח אבל מלח הרבה מחליש ופוסק כח הדם ונעשה צלול כמים ויתערב עם השומן ואין אנו בקיאין עתה שלא להרבות ולמעט הלכך אין לנו עתה ליתן כלי תחת הצלי אח״כ ששה׳ שיעור מליחה במלח והודח הדח׳ בתרייתא ג״פ שהיה ראוי לקדירה אבל כשמכיר שנצלה כ״צ אז המוהל שיוצא ממנו מותר לכתחלה אפי׳ אם לא שהה שיעור מליחה אע״פ שהוא אדום כדם:

ז **וכבר** שנחתך עליו הבשר שנצלה בלי מליחה אפי׳ האדים כולו מותר ומסתמא היינו בחצי צלייה כשניתר הבשר. וכן מתיר ג״כ בי״ד להדיא צירו מיד לאחר שנצלה חצי צליי׳ והכי נהגינן דאפי׳ לא נמלח כלל והיינו כשרוצין לאוכלו כך. אמנם אם רצה לבשלו אז צירו אסור לכתחלה כדאיתא לעיל:

ח **ובשר** שמולחין בשפוד וכל שכן בשר שלא נמלח כלל וכן מולייתא דשניהם תפלים דשרי אסור מיהא להופכו תמיד כל שעת צלייתו אלא צריך להניחו לפעמים כדי שיזוב דמו דאל״כ לא יפול דם פליטה לארץ דדבר הנראה לעינים הוא שלא יפול שום דבר לארץ ורגילין למשוח בדרך זה העופות הקטנים בשומן של אווזא ולא יפול השומן לארץ. ומיהו בדיעבד נוהגין להתיר אפי׳ אם הפכו כל שעת צלייתו:

ט **ובשר** שנמלח בשפוד וכ״ש שלא נמלח כלל וכבד וכחל אסור לצלות לכתחלה בשר אחר ששהה במליחה בשפוד עם שלשתן. אפי׳ הוא למעלה משום דהשפודין שלנו רגילין להפכן לפעמים

הגהות

(ט) חוטין (שבריאה) וט"ס וצ"ל מ] שביד אסורין משום דם ואפילו לצלי צריך לחתכו קודם ואם צלאם בלא חתיכה הן אסורים אבל הבשר מותר ו) ואפי' קליפה לא בעי סמ"ג ואשר"י.

(ט) אא"כ יצלו אותו עד שיזוב דמו כו' שאין הכל בקיאין בדבר, נוהגות הנשים [הגה קטנה נוהגות הנשים בארצינו בלומו כל צרכו. אבל אז"ה כתב בשער מ' פי' ד' דבמלי בליימו דברי לאוכלו מותר אז לכתחלה בבשלו אמ"כ כו' וכ"כ שם פי' ט' ובשער ט' פי' ז'] לצלותו כל צרכו וכן בא"ז סי' תע"ז כ' שצריך לצלות בשר שלא נמלח שרוצה לבשלו עד שיזוב כל דמו, ויראה דמהיי"ט לא נהגו בארצנו [הגה קטנה לא נהגו בארצנו להדיחו אחר בליימו כו' כתב באו"ה בשער מ' פי' ט' ובשער ט' פי' ז' דנהוג עלמא להדיחו אחר בליימו ודוקא בקדירה שמאחר שבא נמאס בזה מתמירין להדיחו בכתחלה אבל באוכלו כך מאחר דצריך בלומו כל פעם עד חצי בליימו נוהג עלמא אז באוכלו כך בכתחלה כו' ומהרי"ל בשו"ת פי' קכ"ו וכ"כ האגור בשמו פי' אלף קצ"ו דבשר (פ"ל שמלח (שבלה) בשפוד ורוצים לבשלו צריך לשפוך עליו מים תחלה. ובדרשותיו דין שריית הבשר ומליחתו כתב סתם דנהגו העולם להדיחו אחר צלייה מן הדם או נצלה בלי מליחה כו'] להדיחו אחר צלייתו מן הדם הנדבק מבחוץ מפני שצולין אותו כ"כ עד שיתיבש מבחוץ. ותו דסמכינן דאדראבי"ה דכ' במרדכי בשמו סי' ת"ש דאפי' כבד דכולו דם אם לא הודח אחר צלייתו ונתנה בקדירה אעפ"י שהי' מלא לכלוך שרי דמוחל בעלמא הוא מהרא"י ז"ל.]

(י) ואם ספק לו אם זב כל הדם או לא אסור לבשלו אם לא נמלח קודם כו' הדם הוא בכרת ואפי' ספיקא דאורייתא בלא כרת לחומרא.

מבוא שערים

הדם הנדבק בבשר מבחוץ ואח"כ מולחין ואוכלין אותו, אבל אין ראוי למולחו בלא הדחה קודם לכן משום דכח המלח מבליע ומכניס לתוכו אותו הדם הנדבק מבחוץ כמש"כ בשער ג' לענין בשר חי וזש"כ אך נהגו העולם שאם אירע כך דצלו בלא מליחה להדיחו מן הדם הנדבק בבשר מבחוץ ואחר כך מולחין כו' כלומר נהגו העולם להדיחו ואח"כ מולחין אבל לא נהגו למולחו תחלה ואח"כ להדיחו, ועוד י"ל דאתא לאשמעינן דלא מבעי' דנהגו העולם להדיח מן הדם הנדבק בבשר מבחוץ היכא שרוצה לבשלו בקדירה אחר הצלייה דודאי התם ראוי להחמיר ולהדיחו מאחר שלא נמאס בזה אלא אפי' היכא שאינו רוצה לבשלו אלא לאוכלו כך עם המלח לבד אפ"ה נהגו להדיחו וזה החילוק יבואר לקמן בשם הר"ר יונה בהגה קטנה ד"ה לא נהגו בארצינו כו' בס"ד ולהכי נקט ואחר כך מולחין ואוכלין אותו לאשמעינן דמיירי בשאינו רוצה לבשלו אלא לאוכלו כך עם המלח כדרך אוכלי בשר שאין אוכלין אותו אלא עם מלח.

ובמקום שאין שם מלח אסור לבשל בשר (ט) אלא א"כ יצלו אותו ט) עד (י) שיזוב דמו ואחר כך [ידיחנו] ויבשלוהו.

מכונות ועטרת שלמה

על הגה חוטין שביד [נ"ה ומש"כ ד' יעקנין ומקלאו חוטין שבריאה ע"כ טעות דמוכח הוא לחה חוטין יש בריאה וידוע מסריב"ש שבריאה לריכה מיחוך ולמולחה עי' בב"י וש"ע פי"]. מ] המנהג הוא לנקר וליטול כל הגידים האסורים אף משום דם ואפילו לצלייה ובדיעבד אם לא נטלו או לא נחתכו בצלייה או במליחה נוטלין הגידין אח"כ וקולפין מעט סביבותיו ומשליכין אותו והשאר מותר מהרא"י ז"ל [נ"ה עדעתי מזה המסכנ"י לקמן סס"י ל"ד בהגהות] אבל הרא"ש מסיק בסוף הלכך חוטין שביד לצלי לא בעי חתיכה ולא מליחה ומש"כ אם צלאו בלי חתיכה הן אסורים כו' היינו לאותן דצריכין חתיכה וליה לא ס"ל וכן תמצא בהדיא בי"ד סי' ס"ה, והמסקנא הוא דלקדירה חותכה כו' [נמכ לגלי נ"ל לתוכס] ואפי' לכתחלה מותר ומ"מ כיון שהמנהג לנקר כמ"ש מהרא"י ז"ל לא מקלינן ביה שהמנהג עיקר הלכה האם לא נחתכו בבישול לקדירה אוסרין כשאין ס' כנגדן, ובצלי נוטלן אח"כ ודיו, ומש"כ מהרא"י וקולפין מעט חומרא הוא זו מא"ז פגה"נ בהגהת אשר"י דף קס"ח ש"ל ד"ל, וז"ל מהרי"ח בסי' קכ"ח [נ"ה ולא ידעתי מי הוא ספקתי כמ"ה ולא מלמתן וכפי דברי הסמ"ק עוף שנצלה עם כבד שבתוכו נראה שיש לאסור אפי' עוף אחר שנצלה עמו בשפוד כו', ע"ש, ואנו לא נוהגין לאסור אלא קולפין כדלקמן סוף דיני כבד. ט] עד שיזוב דמו. נראה בעיני הא דקאמר בעל השערים עד שיזוב דמו היינו

ביאור ר"י קרעמניץ

ו) ואפי' קליפה ל"ב כו' ר"ל הטעם משום דעור החיטין גופייהו מפסיק שלא יבלע הבשר מן הדם. קבלתי

רב ששת דם מהלכי שתים אפילו מצות פרישה אין בו • מיתיבי דם הטחול דם חלב דם הכליות דם האיברים הרי אלו בלא תעשה דם מהלכי שתים דם שרצים ורמשים אסור ואין חייבין עליו • ופרקינן כי תניא ההיא דפריש כי קאמר רב ששת בדלא פריש • אלמא כולה ברייתא בדפריש היא • וגרסינן בפ' כל הזבחים שקבלו דמן ש"מ דם המובלע באיברים דם הוא ורחינן משום שמנינות • וגרסינן בפ' כל הבשר אמר שמואל משום ר' חייא השובר מפרקתה של בהמה קודם שתצא נפשה מכביד את הבשר וגוזל את הבריות ומבליע דם האיברים ואיבעיא להו מכביד את הבשר וגוזל את הבריות משום דמבליע דם באיברים הא לדידיה אי בעי למיכל אומצא שפיר דמי או דילמא כיון דמבליע דם באיברים לדידיה נמי אסור למיכל באומצא תיקו • דאלמא משמע דדוקא בשובר מפרקתה של בהמה הוא דאיבעי להו אי שרי למיכל באומצא או לא משום דהו"ל כדם שפירש ממקום למקום הא בשלא שבר מפרקתה מותר באומצא ועל כרחין האי אומצא חי בלא מליחה קאמר דאלו במליח אעפ"י שהוא מבליע דם באיברים במליחתו יוצא מידי דמו ותדע לך עוד דאי לא לא הול"ל דאי בעי למיכל באומצא דמשמע הא לקדירה שפיר דמי כיון דבעי למלחיה וגרסת רוב הספרים אי בעי למיכל באומצא גרסינן • ואמרינן נמי התם גבי בברא רב הונא חלטי ליה בחלא ואכיל רב נחמן חלטי ליה ברותחין ואכיל ש"מ כל דלא פירש מותר • וגרסינן בפ"ק דחולין אמר רב דימי מנהרדעא הלכתא השוחט לחולה בשבת מותר לבריא באומצא • ואומצא בלא מליחה היא דראמרן • ועוד דאי במליחה בשבת אסור למלוח דהא המולח חייב משום מעבד דראמרינן בפ' כלל גדול האי מאן דמלח בשרא חייב משום מעבד ואע"ג דאוקימנא במולח דבעי ליה לאורחא מליחה אחריתי מיהא אסור מדרבנן דלא גרע ממלח פוגלא דאמרינן בפרק שמונה שרצים מימלח לא מלחנא וטבולי מטבילנא • וכן דעת רבנו יצחק הידוע בעל התוספות ז"ל • ולענין צלי בלא מליחה כיון שבארנו דבשר חי מותר בלא מליחה הוא הדין לצלי דעיקר טעמא משום דם האיברים הוא וכל שלא פירש מותר וכל שפירש ממנו

מחליש כחה ואינה יכולה לזנק ונמצא הדם פורש ממקומו ונכלע באיברים • מלחו מותר ואפילו לקדירה שהמלח מפליט הדם שנכלע בפנים • לפי שהדם הנכלע באיברים קלוש ודלול ויצא הוא במליחה : נצרר הדם בבשר מחמת מכה ויוצא בזה אסור לאוכלו על שיתתוך אותו מקום ומולחו יפה• שכל שנקרש ונצרר אין כח במלח להוציאו עד שיתחכנו ויעשה לו פתח לצאת דרך שם : צלאו על האש מותר • שהאש שואב את הדם ונעפ"י שלא תחכו • וכן הווריידים מלאים דם תחכן ומלחן מותרין ואפילו לקדירה • לא תחכן מותרין לצלי כל שרגיתן על האש • שהאש שואב את הדם : קרום שעל ביצי הזכר כשגדל ומזריע מתמלא חוטי דם ואסור לבשלן בקדירה עד שיתתוך אותם יימלח אותם • הניחם על האש מותרים שהאש שואב את הדם כמו שאמרנו. בר"א בשגדל הזכר ועמד על שלשים יום • אבל קודם שלשים יום אין מחזיקים בהם דם • גדל ועמד על שלשים יום או יותר מכאן אם חוזריו חוששין להם משום דם • ואם לא הזריע אפילו לאחר שלשים יום אין מחזיקין בהם דם מאין יודע דבר זה אז הזריע או לאו • אם יראו בהם חוטין אדומים בידוע שהזריע ואם לאו בידוע שלא הזריע • מכלל דברים אלו יראה לי שכל תוך שלשים יום אפילו נראים בהן חוטין אדומים אין חוששין להם משום דם אדמימות גו שבהם איבה אלא שומן בעלמא • הצלי אינו צריך מליחה שהאש שואב הדם : לא הצריכו מליחה בדם האיברים אלא לקדרה שהדם נפלם ויוצא בתוך התבשיל ומתבשל עם הבשר • וכן הדין לכבוש שהכבוש הרי הוא כמבושל : רצה למלח ולאכול בצלי ובלא הדרה עושה • ואינו חושש לדם שעל המלח שהאש שואב את הדם ומונע את המלח מלבלוע את הדם • בר"א במולחו ומעלהו לצלי אבל אם שהה במולחו המלח בולע את הדם ונאסר • ולפיכך מריתיפה וצולה ואוכל• בר"א כשותתך את הווריידין בשעת שתיטה או סמוך לה שהדם הם ונפלם דרך הווריידין לא תתך את הווריידין אסור

ויצא לחוץ אש שואבו ושורפו ואינו חוזר ונבלע ויותר מזה שדרו ממתיבתא (בשרא) [באתרא] דלא ביה מלחא לטוייה טויי דשאיב ליה נורא דמטויה פלגא אי בעי לבשולי שפיר דמי • וכן רב עמרם כל שהוא משום דם לקדרה אסור מותר • והא דאמרינן בפרק השוחט הרוצה לאכול מבהמה קודם שתצא נפשה חותך כזית בשר שחיטתה ומולחו יפה יפה ומריחו יפה יפה ומצלה עד שתצא נפשה ואוכלו • והיא לכאורה מיירי • מדקאמר וממתין עד שתצא נפשה לקדירה מאי ממתין דקא אמר דהא ודאי שיעור שהיית מליחה ובשול תצא נפשה • ולא דלעולם איבעי למיכל בקדרה קאמר ולומר דלשון אסור לאכול ממנה עד שתצא נפשה ואם מתה שיעור זה כבר מתה ואם לאו ימתין עד שתצא נפשה קודם זמן זה ודאמרינן בפרק קמא דביצה שמולחין עליו בשר לצלי לאו משום דצריך מלח לצלי אלא קא משמע לן דמליחה מועטת כדרך שאדם רגילין למלוח בשר לצלי מולחין עליו ואין משום מעבד • ואי קשיא לך הא דאמרי בפ' הקומץ רבה יכול תבוננו ת"ל תמלח מאי תבוננו אמר רב יכול יתן בו טעם כבינה תלמוד לומר תמלח הא הוא עושה מביא את האבר ונותן עליו מלח ונותן עליו מלח ומעלהו. אמר אביי וכן לצלי. אלמא נמי בעינן מלוחה • כתב רבינו יצחק זיל דלא גרסינן לצלי אלא וכן לקדרה גרסינן • וכן היא במקצת הנוסחאות • אבל הראב"ד ז"ל כתב באיסור משהה דבגירסת ספרדית מצא וכן לצלי וישרה בעיניו דלגרסי דגרסי וכן לקדרה מאי וכן דהא לא שותה לו מלח בשר לקדרה שזה אין צריך שהייה במלח ולקדרה שהייה וזה אין צריך הדחה ממלחו אלא צריך להעלות עם מלחו ולקדרה בעי הדחה קודם בישולו דלקדרה הא אשמעינן שמואל אין הבשר יוצא מידי דמו אא"כ מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה אבל בגירסת ספרדית דגרים וכן לצלי אתי שפיר דמהא דאמרי שמעינן חומרא למליחה אפילו לצלי • ומיהו לא בעי שהייה ולא בעי הדחה אלא מולחו וצולהו עם מלחו • ולא היה עושה בשעת הקטרת האימורים • והיינו דאמר רב אשי יכול יתן בו כבינה כלומר כמליחת האימורים שיקבל הבשר טעם מלח ויהא מטעם כבינה שנותן טעם בארם ת"ל תמלח ומעלהו עם מולחו ועלה אמר אביי וכן לצלי • והרמב"ן ז"ל כתב כדברי הראשונים ואמר לגירס' ספרדית דגרים וכן לצלי לא להצריך מליחה לגמרי קאמר אלא להקל קאמר וה"ק מי שרוצה למלוח צלי מותר ואעפ"י שאינו מריחו וצולהו עם מלחו וקמ"ל דל"ת שיעור מלחו אסור עד שיריחנו מפני שהמלח בולע הדם ואינו נאכל עם הצלי אלא המלח ע"י האור מיפלט פליט מכל לא בלע והילכך לצלותו בלא הדחה ובלא ניפוץ שהרי ולנוסחת הספרים דגרסי וכן לקדרה קמ"ל שצריך למלוח משתי צדדין ואפי' נתן מלח הרבה מצד אחר לא סגי וקמ"ל נמי שאינו צריך לבוננו כבינה אלא במלח

מיכן

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

א התחקא הסכינא ההיא שקול כרתיתת בהקערה •
רעת הראב"ד ז"ל • ומ"מ מכון שהרכו להיות שמנינות
על פניו נעיצה עשרה פעמים בקרקע קשה הוא
ואפי' לתתוך בה צונן ואם תתך בה בשר שאינו
בהדחה בעלמא סגי ואם תתך בה רבר חם ואינ
מקוף כאתרוג וצנון איכא מ"ד בקליפה סגי ואיכא
בטילה מקום בעי וזו סברת הראב"ד ז"ל ווה
רעמן • וכבר הארכתי בזה יותר למעלה בשער
שמן של בית זה • וכן הארכתי יותר מזה בקערה
הבה בשר בשער המליחה בס"ד • השפוד והאסכלא
באור דכבולען כך פולטו ואלו תשמישן ע"י האור
ערף שהאסכלא כשצולין על גבה טשין אותה באליה
ושחין פניה בשמן אין רטיבות זה מצילה מהיות
שולט בה לגמרי ואינו דומה לקומקמוסין ומחמי
ליורות דמשקין מרובין • ולפיכך מסתברא לי
דה מחבת של מחבת שמטגנין בה בשר ודגים
מ על גבי האש אין לה הכשר אלא בליבון כאסכלא
הגעלה כיורה אלא שפעמים מטגנין בה בשמן מועט
הפעמים שמן שבה כלה וחוזרין ומוסיפין ופעמים
ושמן אינו מהלך על פני כולה והיא בולעת האיסור
ם שאין השמן צף עליו והויא לה כתשמישה על ידי
שולפיכך צריכה ליבון כאסכלא אבל בתוספתא מצאתי
ית מחמי חמין והטוגנין והקומקמוסין מדיחן ברותחין •
א מחבת שמטגנין בה כיורה ומחמי חמין • ואפי' כן
ה לי שאין סומכין על התוספתא שאם היה הדבר כן
מה חסרו ממנה הטוגנין כשהביאו בגמ' דולענין
ר שלנו שצולין בו בשר כתב הראב"ד ז"ל שהשפוד
ר דמכי חיימא בישרא דייב דמא ובלע שפורא בין
ת בישרא בין מאבראי דהא שפור של מחבת חם כולן
ב הוא ז"ל דלפיכך אין אדם רשאי להשהות הצלי על
השפוד ואפי' רגע אחד אלא תכף שמוציאו מן האור
ת הבשר מעל השפוד ועד שהוא זב ופולט אינו בולע
שביק ליה עילוי שפורא הדר בלע בישרא מיניה דהא
מ גינהו • ולפיכך אסור לגער את הקדירה בשפוד
אסור לדפך בו בשר שבמחבת שהשפוד בולע מן
ובשמשים אותו בקדירה או במחבת פולט הרס בתוכו
ה אוסר מורי הרבר' יונה ז"ל ולענין טבילת הכלים
ם לוקח מן הנכרי שבתבנו אינה אלא בכלי מתכות
מעורה ורוקא לקוחין אבל שאולין לא • הנרסינן
אמר רבה בר אבוה אפילו כלים חדשים במשמע
שנים כי מלבנן באור כחדשים הן דמיאן ואפ"ה בעו
לה מתקיף לה הכי ששת אי הכי אפילו זוזא דסרבלא
ל רבא כלי סעורה אמורין בפרשה כלומר מרכתיב
שה יבא באש ואי זהו דבר שבא באש וצריך להכשירו
הוי אומר זה כלי סעורה שבולע על ידי האש וצריך
לט בלעו על ידי האש • אמר ר"נ אמר רבה בר אבוה
שנו אלא לקוחין וכמעשה שהיה אבל שאולין לא •
צחק בר יוסף זבן מאני דמרא חדתא מנכתי סבר
טבולי א"ל ההוא מדרבנן ורבי יעקב שמיה לדיוי
השא לי מינה דר' יוחנן כלי מתכות אמורין בפרשה
מה מרכתיב אך את הזהב ואת הכסף ונו' אמר רב
אשי הני כלי זכוכית הואיל ואי נשתברו
יש להן תקנה ככלי מתכות רמי • קוניא
פליגי בהו רב אחא ורבינא חד אמר
כתחלתו וחד אמר כסופו • והלכתא
כסופו • כלומר בסופו שמחפין אותו
באבר דהיינו מתכת והילכך בכלי
מתכות דמי • איבעיא להו משכנתא מאי
ת"ש דאמר מר בר רב אשי אבא משכן
ליה נכרי כסא דכספא ואטבליה ושתי
ביה ולא ידענא אי משום דסבר
משכנתא כזביני דמיא אי משום דחזייה
לעו"ג דדעתיה לשקויעה • ולענין פסק
הלכה הרמב"ם ז"ל כתב דאינו צריך
טבילה ותמיהא לי דהא משמע דטבילה
זו מדאורייתא היא דמבלי מרין נמרינן לה
ואפילו לכלים וא"כ הו"ל ספק בדאורייתא
ולחומרא • ומיהו הוא ז"ל כתב דטבילת
כלים מר"ם היא וקראי אסמכתא בעלמא
הן והראב"ה ז"ל כתב המשכנתא צריך
טבילה ונ"ל שהוא העיקר • והרב אלפסי
ז"ל לא ביאר בזה כלום • ומ"מ לכ"ע אי
חזינן לדעתיה דנכרי דבעי לשקויעה צריך
טבילה דכזביני דמי • ובאי זה שיעור מים
הוא מטביל • גרסינן התם תנא וכו' וכולן
צריכין טבילה בארבעים סאה מנה"מ
אמר רבא אמר קרא וטהר הוסיף לך
הכתוב טהרה יתירה • תני בר קפרא
מתוך שנאמר אך במי נדה יתחטא שומע
אני שצריך הזאה שלישי ושביעי ת"ל אך
חלק א"כ מה ת"ל במי נדה מים שהנדה
טובלת בהן הוו אומר ארבעים סאה •
ואיצטריך למיכתב וטהר ואיצטריך
למיכתב במי נדה דאי כתב רחמנא וטהר
ה"א מאי וטהר בכל דהו כתב רחמנא
במי נדה • ואי כתב רחמנא במי נדה
ה"א תיבעי הערב שמש כנדה כתב
רחמנא וטהר לאלתר • ואי קשיא לך
אשמעתין דהכא אמרינן דטבילת כלים
בארבעים סאה ואלו בפסחים אמרינן דטבילת כלים
ברביעית דאמרינן התם הואיל וחזו למיטבל בהו מחטין
וצנורות אלא הבנן הוא דבטלה לרביעיתא כדאמרינן
בנזיר פ' ג' מינים תירץ הרמב"ן ז"ל דאפשר לומר דטבילה
זו גזירת הכתוב היא להצריכה ארבעים סאה כנדה • ואי
נמי דטבילתן בכל מה שהן יכולין לעלות בהן בפעם אחת
בנדה • והא הקאמרינן ארבעים סאה לבתר דבטלה
לרביעיתא דראמרינן אי כתיב רחמנא וטהר ה"א בכל דהו
ה"ק הוה אמינא כל דהו ואע"ג דאין כל גופו של כלי
עולה בהן כתב רחמנא במי נדה מה נדה מים שכל גופה
עולה בהן ושיעורו חכמים מ' סאה אף כלים מים שכל גופן
עולה בהן לפי מה שהוא כלי • ועתה נבאר אם מותר
להשתמש לכתחלה בכלי שאינו בן יומו לפי שהוא נותן

מעם

מושחין אותו בשמן ער
שלא יבשלו בה • וכן
חתיכין ומושחין תמיד
אין עומדין בפני האש
שלהמחבר הכלי בתוך
הכלי ולפיכך מחבת
שמטגנין בה בשר ודגיב
ע"ג האש כיון
שמשחמשין בשמן
מועט ופעמים שימצא
האיסור שמטגנין בה
במקום שאין השמן
נוגע אליו הרי הוא
כאסכלא וצריכין ליבון •
כלי מתכות שנאסר
מקצתו נאסר כולו ולפי
שהוא מתחמם ביותר
ובשמן מקצתו חם כולו
ולא אמרו אלא לענין
איסורו אבל לענין
הכשירו לא עלה בו
הכשר עד שיכשיר את
כולו אם מגעילו צריך
להגעילו כולו ואם
מלבנו עד שלבין כולו
וכל הכלים נכשרים
אפילו לחצאין • חצאין
ביצד ליבן השאור עד
מוציאו ואחר וליבן
מחציתו האחר מותר •
הסכינים בין גדולים
בין קטנים אם בא
לתתוך בהם צונן אפילו
הגדולים שאין בהם
גרמות ואם בא לשופה
בכשרות של נפחים
ומעבירה על גבה היטב
עד שתשיר קליפתה
מותר לתתוך בה צונן
אפילו חיטים כמו
שאמרנו • בא לתתוך
רותח יש מגדולי הסורי'
שהורו שצריכה ליבון
ויש כי שאומרים
שהסכינין הגדולים
צריכין ליבון פעמים
שצולין בהם בשר ע"ב
האש בשאור • אבל
קטנים מגעילן ויין
ברי"א בסכינים של
עבו"ם אבל סכינים
שמכשירים בפסח
מגעילן ויין ואפילו
הגדולים שבהם יש כי
שהורה להקל בכולן
להגעילן בכלי ראשון
ויין וכן נהגו • מנין
ששהם בא אסור לתתוך
בה רותח דאגב דוחק
הסכין

বাংলা সাহিত্যে ভাষা-বিতর্ক

[ডা] দিলীপ কুমার মুখোপাধ্যায়

বাংলা সাহিত্যে ভাষা-বিতর্ক [ডা] দিলীপ কুমার মুখোপাধ্যায়

(סעיף ב) יג) מותר למלחם עם בשר. משום דליר יש להן וכל שהן פולטין ליר אין בולעין רשב"א (חולין קיג. ד"ה ולענין). והתוס' (קיג. ד"ה אין) והרא"ש (פי' ממ) והר"ן (מכ: ד"ה ודקדק הרמב"ן) כתבו הטעם דמישרק שריק ואף על גב דס"ל להנך פוסקים דלא כרבינו תם (תוס' קיב: ד"ה ודגים) דסבירא ליה מישרק שריק במליחה וכמו שנתבאר בסימן ע' בב"י (קיד ריש ע"א) הא כבר כתבו התוס' פכ"ה דף קי"ב ע"ב (שם) והגהות מיימוניות פ"ו (אות ס) והגהת שערי דורא (פי' ו ס"ק יב) ושאר פוסקים ז דהיינו טעמא משום דמסתמא איכא גומות בשר ולא שריק והלכך בני מעיים דמלקיס הם שפיר אמרינן דשריק אי נמי והוא עיקר דהיכא דפליט ליר אמרינן שפיר דשריק וכן כתב מהרש"ל שם וסברא זו מוכרחת בכמה דוכתי ודו"ק:

(ו) יג) [ט] מותר (ח) למלחם עם בשר:

הגה [י] ח ויש אוסרין למלחם עם בשר (טור בשם י"א) (ז) והכי נוהגין (ט) לכתחלה (ל) ובדיעבד מותר (מרדכי בשם ר' יואל והגהות אשרי ואו"ה בשם א"ז):

ג ו שומן הכבתא (פירוש שומן הדקים מינטרי"ליא בלע"ז) שעל הדקים מלאה חוטים דקים מלאים דם ולפיכך יש אוסרים אותה לקדירה אפילו על ידי חתיכה ומליחה ועכשיו נוהגין ח) היתר ואותם חוטי דם כשאדם בקי בהם מותחן ונפשלים היטב עד שלא ישאר אחד מהם:

סימן עו

דין בשר לצלי. ובו ו' סעיפים:

לא א) [א] ל הצלי אין צריך מליחה ב) לפי (א) שהאש שואב הדם שבו מעצמו ג) ג ב אבל אם דם אחר נטף על הצלי ד) אפילו

עו (סעיף א) א) הצלי א"צ מליחה לפי שהאש כו'. כן הוא ג"כ לשון הטור ומשמע דסבירא ליה אפילו הדחה נמי לא בעי לכתחלה משום דס בעין שעליו לפי שהכל האש שואבו וכ"כ הרא"ש (חולין פ"א סי' יט) בהדיא ומביאו בית יוסף (ריש הסימן) ועיין ס"ק ט': ב) לפי שהאש שואב כו'. לשון הרא"ש (שם) לא מיבעיא אם נצלה יפה דאז נפלט כל הדם לחוץ אלא אפילו לא נצלה יפה ולא נפלט כל הדם לחוץ שרי כי מה שיוצא לחוץ נורא משאב שאיב ליה ומישרק שריק ומה שנשאר בתוכו הוי אינו כפירש אלא משיב כפירש אלא פירש ולא משיב כפירש אלא שהולך בתוכו מצד זה לצד זה עכ"ל (ודברי הטורא זהב (מ"ב) נזה מגומגמים ע"ש) וכתב הדריסה (אות ל) על דברי הרא"ש אלו וז"ל ולא דמי למה שנתבאר לעיל סימן ס"ז (ריש הסימן) דדם שנלבר בחתיכה או שפירש ממקומו ונתעורר לצאת ונבלע במקום אחר אסור דשאני התם שנתעורר לצאת והוי דם שפירש מה שאין כן כאן שלא נתעורר לצאת רק מחמת האש הלכך אמרינן כל מה שבא אליו כח האש לזוז ממקומו הויא ליה לגמרי ונפל לאש עכ"ל ודבריו תמוהים דהא הרא"ש אפילו מה שנתבאר בתוכו קאמר דלא הוי כפירש ל) ובאמת יש לתרץ דשאני הכא דלא חשיב פירש מחיים ממקום למקום ואולי יש ט"ש בדבריו: ג) אבל אם דם אחר נטף על הצלי כו'. לשון הטור (קכב ריש ע"א) על הצלי שאכל האש ובתורת מנחת כלל ט' דין ד' כתב בשם ליקוט והיתר המרוך (כלל ה דין ט) דאם נפל דם גלוד ובעין על הבשר ולאו כך בלא הדחה דאמרינן כבולעו כך פולטו אז אגב דפליט דם דידיה כו' גבי דם בעין שנפל עליו ממקום אחר עכ"ל ואפשר שמטעם זה השמיט המחבר שאכל האש לומר דמ"ש הטור שאכל האש הוא לאו דוקא דאין הכי נמי דאם נפל עליו ואח"כ נלאו כך: ד) אפילו אותו דם הוא

נקודות הכסף

עו ל) (הג"ה) ובאמת יש לתרץ בקיצור. ולי נראה לתרץ דמ"ש הרא"ש ולא משיב כפירש לא קאי אמה שנשאר בתוכו כו' אלא לעיל מיניה קאי כי מה שיוצא לחוץ טרא וכו' וק"ל:

ביאור הגר"א

[ט] מותר למלחם. דציר יש להם. רשב"א. ותוספות שם כתבו דדמא מישרק שריק: [י] ויש אוסרין. דלא קי"ל כסברת התוספות דמישרק שריק כמ"ש בריש סימן ע' והוי כמו דגים ובשר ותוספות אזלי לטעמייהו ועיין ש"ך:

עו [א] הצלי כו'. ממ"ש בפרק כל הבשר (קי"ב ע"א) ככר שחתך עליה בשר כו' משמע אף למאן דאסר מתיר הצלי עצמו בלא מליחה ובפרק כיצד צולין מולייתא שרי ובלא מליחה איירי כמ"ש תוספות שם ע"ש ועיין בתוספות דחולין י"ד ע"א ד"ה ונטבין כו' ובפסחים ע"ד ע"א ד"ה האי כו': (ליקוט) הצלי כו'. ועיין סעיף ב' בהג"ה וי"א דצריך כו' עיין תוספות דמנחות כ"א ע"א ד"ה וכן כו' והראב"ד כתב דבגירסא ספרדית מצא ג"כ וכן לצלי וכתב שכן עיקר דלקדירה מאי אתא לאשמועינן האמר שמואל בפרק כל הבשר (קי"ג ע"א) אין הבשר כו' ועוד דאינו שוה דזה א"צ שהייה דמעלהו מיד משא"כ לקדירה אבל לצלי ודאי א"צ שהייה והרמב"ן כתב כדברי תוספות [וכתב דקמ"ל דבעינן מב' צדדים] וכתב דאפילו לגירסא ספרדית י"ל דלהקל דמותר במליחה בלא הדחה אח"כ ובלא ניפוך דלא חימא שהמלח נאסר (עד כאן):

באר היטב

(ח) למלחם. והטעם משום שפולטין ציר ואין בולעין אי נמי דמישרק שריק: (ט) לכתחלה. ורש"ל כתב דמותר אפילו לכתחלה ושכן המנהג:

עו (א) שהאש. כתב הש"ך משמע דאפילו הדחה לא בעי לכתחלה משום דם בעין שעליו לפי שהכל האש שואבו ולא מיבעיא אם נצלה יפה דאז נפלט כל הדם לחוץ אלא אפילו לא נצלה יפה ולא נפלט כל הדם לחוץ שרי כי מה שיוצא לחוץ האש שואבו ומישרק שריק ומה שנשאר בתוכו הוי דם האיברים שלא פירש ולא חשיב כפירש מה שהולך מצד זה לצד זה ולא דמי למ"ש בסימן ס"ז דדם שנצרר בחתיכה או שפירש ממקומו ונתעורר לצאת ונבלע במקום אחר דאסור דשאני הכא דלא חשיב פירש כיון דלא פירש מחיים ממקום למקום:

פתחי תשובה

(ל) ובדיעבד מותר. עיין בתשובת הרדב"ז ח"ב סימן תרפ"ט הנלחמו לעיל סימן ע"ג ס"ק ה'. ועיין בנחלת יעקב כלל ט' ס"ק ט' בשם ח"ז הגאון מהר"ש ז"ל בעוף שנמלח עם זפק ומבשל שטריפה עד שיהיה שטים עגל המאכל שבזפק מטעם דהמאכל בלע דם במליחה ואין לו לפלוט דם של עצמו ולא פלט דם שבלע ע"ש ועיין בתשובת כנסת יחזקאל סימן כ"ז שמולק עליו ופסק דברי ויקוד ההיתר שלו דלמרינן (חולין לז.)

באר הגולה

ו שם בשם הרשב"ם:

עו ל טור מדברי התוספות והרא"ש על משנה דהשומט בשנת ויוט הכפוליים חולין דף י"ד:

ב שם מדברי התוס' והרא"ש אהא דאין ממזיקין בו בגני מעיים שם דף קי"ג:

דגול מרבבה

עו [ל] דשאני הכא דלא חשיב. ועיין לקמן ס"ק י"ג מה שכתבתי:

גליון מהרש"א

ז דהיינו טעמא משום דמסתמא איכא גומות. בבית יוסף סימן ס"ט בדין מולח בכלי שאינו מנוקב בשם ספר המצות במולח על קערה כפויה אינה נאסרת דדם מישרק שריק מיהו אם יש גומות בקערה ודאי נאסרה:

ח ויש אוסרים למלחם עם בשר. ומסתברא דלדידהו גם ביש שומן עליהם אסור דמ"מ הבשר שבהם בולע ג"כ ואינו פולט דלית ליה דם דידיה:

עו א כיון דלא פירש מחיים ממקום. עיין סימן ס"ט ס"ק ע"ד ועיין פרי חדש סימן ס"ז ס"ק ב' דלהרא"ש גם בפירש מחיים שרי ודוקא בנצרר דהוי דם רב במקום אחד וכנוס בכלי עיין ס"ק י"ג דמ"מ אין לאכלו קודם חצי צלייתו:

ב אבל אם דם אחר נטף. ודם הלב אי דינו כדם בעין או דם פליטה עיין סימן ע"ב סעיף ב' בהגה. ונפל על בשר הנמלח תוך שיעור מליחתו בהגה סוף סימן ע'. ודם של החתיכה עצמה הזב ממקום למקום על ידי היפוך השפוד תמיד אין לחוש בדיעבד בסמוך בהג"ה:

אמרי בינה

ו) דבעינן שיש לומר כבולעו כך פולטו כו'. ר"ל כגון בחתיכה ששהתה שיעור מליחה שהונחה עם חתיכות שלא שהו שיעור מליחה. ומונחים בכלי מנוקב וי"ל כבולעו כך פולטו תיכף ומיד משא"כ בנפל לציר לעיל אף דאיכא למימר

באר הגולה

ג דזוקא דם הנפלט ומוטף עם הגיר על ידי צלייה ומליחה הוא דאמרינן דקריב אבל בעייה לא אסכמן דקריב:

ל כרב המגיד בפ"ו מהלכות שחיטה:

ה עור בשר הרשב"א בתורת הבית וכ"כ בהג"ה שערי דורא [ולאפוקי ה"ה]:

גליון מהרש"א

ג עושה ואין לחוש. ובהגה לקמן ושי"ך ס"ק ט"ו דצריך לבחחלה הדחה אחר צלייה ג' פעמים:

הגהות והערות

עו א) גראה שיש כאן ט"ס, ובדפוס ברלין הנוסח עיין סי' צ"א בש"ך סק"ד וגם זה אינו מובן ונראה דצ"ל סימן צא בש"ך ס"ק ה או סימן צב בש"ך ס"ק ג: ב) ר"ל מלהכליע הדם: ג) לא הבין דברי אביו הש"ך דהא הש"ך הכי קאמר דאם איתא דדעת הרב בשו"ע דאסור לבחחילה אף בצלי אם כן לא יהיה לו תקנה. ומ"ש הש"ך בסימן סט ס"ק יג דמותר לצלי אפילו לבחחילה היינו ג"כ לפי' האמת דמוכח דדעת הרב דמותר לצלות לבחחילה אז ודאי דיש לו תקנה ולכן כתב הש"ך בסימן סט ס"ק יג כמ"ש הרב בסימן עו סעיף ב (מנח"י כלל ט אות ד):

צונן. דקיימא לן ממלח גבר וכדלקמן ר"ס ל"ח (ס"ד) אי נמי כיון שהוא על המקום כחם לתוך חם דמי כמ"ש בתורת חטאת כלל כ"ג דין ד': ה) **ואוסר ממנו כדי נטילה.** זהו לדעת הטור (קפה סוף ע"ח) והמחבר בסימן ק"ה סעיף ה' משמ"כ לדידן דנהגינן לאסור אפילו במליחה בדם בששים כמו שנתבאר בדוכתי טובי כ"ש בצלייה וכ"כ הרב לקמן סימן ק"ה שם וכ"כ מהרש"ל באיסור והיתר שלו (סי' כג ס"ק ח) ובפר"ה סימן ל"ה וכ"כ האחרונים והוא פשוט ומה שלא הגיה הרב כאן מידי מדברי המחבר היינו שסמך עצמו אמ"ש בכמה דוכתי דנהגינן לאסור במליחה ובצלייה בששים וממילא נשמע דזה לא כתב המחבר אלא לשטתו אבל על העצמה זהב (מ"ב) שהעתיק לשון המחבר כהווייתו יש לתמוה: (סעיף ב) **ו) ולאכלו בלא הדחה.** המחבר לא חייבי כאן מדין הדחה שקודם המליחה אלא חייבי בהדחה שאחר המליחה דמותר כשמולחו ולולהו מיד ושאין לחוש לדם שעל המלח שהשם שואב ומוציא המלח מלבלוע ב) הדם ודין הדחה שקודם המליחה כתבו הרב בסמוך ועיין בס"ק ט': **ז) לפיכך מדיחו יפה קודם צלייה.** ח) ויש אומרים דצלי בעי הדחה תחילה. כלומר דכל צלי בעי הדחה מחלה משום דם בעין שעליו ודוק: **ט) מיהו אם לא הדיחו ולא מלחו כלל כו'.** הטעם זה דנורא מיקמא שאיב ליה וכמ"ש הטור והמחבר בסעיף ח' ואע"ג דאם דם אחר בעין נפל עליו לא אחרינן שהשם שואבו והאי נמי משיב דם בעין כיון שלא הודח ולא נמלח דהא מהאי טעמא אסור אם נמלח בלא הדחה מחלה ושהה שיעור מליחה אפילו לצלי וכן לקדרה אפילו לא שהה שיעור מליחה וכדלעיל סימן ס"ע סעיף ב' והיינו מטעמא דכיון דלא הודח המלח מבליע דם בעין שעליו והכא נמי ניחא כיון דהוי דם בעין ולא הדיחו ולא מלחו כלל אין השם שואבו י"ל דכיון דלא הוי דם בעין ממש אחרינן שפיר שהשם שואבו ומ"מ אם לא הודח ונמלח ושהה שיעור מליחה אחרינן שהמלח מבליעו ושוב אינו יוצא אפילו ע"י צלייה דלגבי דם בעין שנבלע לא אחרינן כבולעו כך פולטו אבל אם לא הודח ונמלח ולא שהה שיעור מליחה אע"ג דהמלח הבליע דם בעין שעליו דמהאי טעמא לא מהניא ליה מליחה שנית לקדרה מ"מ ב) לא נבלע בחוזק וגם לא נבלע הרבה ויוצא על ידי צלייה אח"כ דעובדא אסכמן כהאי גוונא מה שיוצא ע"י צלייה ולא ע"י מליחה כגון בשר שהשה שלשה ימים בלא מליחה בסימן ס"ע סעיף י"ב ובשר שנשרה מעט לעת במים לדעת המחבר שם סעיף ט"ו ושאר פוסקים וכהאי גוונא מיהו ודאי בדם בעין ממש שנפל ע"ג בשר מלית שחשוב כרותח אסור אפילו לצלי כדמשמע מדברי הרב ס"ס ע' וע"ש ועיין בסימן ס"ע סעיף ב' ובמ"ש שם (ס"ק יב ויג): ג) ומ"ש אם שמלחו בלא הדחה מחלה ובלא כך מותר לאו למימרא דאסור לכתחלה אפילו לצלי דהא בתורת חטאת כלל ה' דין ב' משמע להדיא דמותר לצלותו ועוד דאם אתה אומרו לצלי נמצא דלית ליה תקנתא והוי כדיעבד אלא משום דכתב בריש ההג"ה דהמנהג להדיחו תחלה ולמלחו קצת כאשר נתבב בשפוד משום הכי כתב כאן לשון דיעבד אי נמי משום דלכתחלה בעי הדחה אחר המליחה לצלותו להכי נקט ובלא כך בלא הדחה שאחר המליחה. ומ"ש אם שהה כ"כ קודם שצלאו אסור כבר נתבאר הטעם דהמלח מבליע הדם בעין שעליו ואפ"ז אפילו אם מדיחו אחר המליחה אסור ואפילו אם מדיחו אחר הצלייה ג"כ דבכל עניין אסור והכי מוכח להדיא בתורת חטאת כלל ה' דין ב' וכלל ע' דין ג' ובאיסור והיתר הארוך כלל ד' דין (ד') [ג'] והוא פשוט. ומ"ש המחבר אבל אם שהה במלחו המלח טוב ואחר ולפיכך מדיחו יפה קודם צלייה מיירי שהודח אחר המליחה ואח"כ נמלח וכמ"ש בס"ק ו' וכל זה פשוט ולא הוצרכתי לכתבו רק מפני שהעתורת זהב השמיט כל דינים אלו שכתב הרב וקיצר וכתב (מ"ב) וי"ל אם לא הדיחו ולא מלחו כלל או מלחו בלא הדחה מחלה ובלא כך מותר לאכלו וא"ל להדיחו מן הדם שילא עליו בשעת צלייה ונשאר עליו ועל המלח שדרך שמולחין אותו בשפוד והוא שואב ומוציא את המלח מלבלוע דם במה דברים אמורים כשמלחו ובלאו מיד אבל אם שהה במלחו כבר בלע המלח ואחר לפיכך צריך הדחה אחר צלייה קודם שיאכלנו עכ"ל נראה מדבריו דאף בשלא הודח. מתחלה ונמלח שרי אח"כ ע"י הדחה שאחר הצלייה דאין כאן איסור אלא משום המלח שעליו שנאחר והבין דהרב והמחבר חייבי בחדא מלתא ולא דק גם מ"ש מותר לאכלו וא"ל להדיחו מן הדם שילא בשעת צלייה כו' ליתא וכמ"ש הרב לקמן דכל צלי צריך הדחה אחר צלייתו משום דם הדבוק בו:

נקודות הכסף

ג) (הג"ה) ומ"ש או שמלחו כו' נמצא דלית להו תקנתא והוה כדיעבד. ג) ויש להקשות דהלא אית להו תקנתא שידיח הבשר ואח"כ יצלה או יתלחנו ואע"ג דלעיל סימן ס"ע סעיף ב' כתב המחבר ויש אוסרין וכתב רמ"א דכן נוהגין היינו דוקא לקדרה אבל לא לצלי כמ"ש בש"ך סימן הנ"ל ס"ק י"ג ועיין בט"ז סימן הנ"ל ס"ק ו' וי"ל:

ביאור הגר"א

[ב] **ואוסר כו'.** כמ"ש בפרק כיצד צולין (ע"ה ע"ב) נטף מרוטבו כו' וכמ"ש בסימן ק"ה סעיף ד': [ג] **רצה כו'.** ממ"ש בפרק א' (ח' ע"ב) השוחט בסכין כו' מדיח והקשה הר"ן תיפוק ליה דבלא"ה צריך הדחה כמ"ש בפרק (קי"ג ע"א) מדיח ומולח כו' ותירץ דהתם לקרוה וכאן לצלי ועיין חוספות ל"ג ע"א ד"ה ונאכלין כו'. ואף שדרך למלוח הצלי כמ"ש בפרק א'

אותו דם הוא צונן לא אמרינן שהאש שואבו (א) ה) [ב] ג ח) **ואוסר ממנו כדי**
(ב) **נטילה:** ל
[ג] ד **רצה למלוח צלי (ב) ו) ולאכלו**
בלא (ג) **הדחה** ג **עושה ואין לחוש**
לדם שעל המלח ה **ויש מי שאומר דהני**
מילי כשמולחו וצולהו מיד (ג) אבל אם
שהה במלחו (ד) המלח בולע ונאסר
ז) לפיכך מדיחו יפה קודם (ד) **צלייה:**
הגה ח) [ד] ויש אומרים דצלי בעי הדחה תחילה (רמב"ן) [ה] ויש אומרים דצריך גם כן קצת מליחה תחילה (רש"י) והמנהג להדיחו תחילה וגם למלחו קצת כאשר נתחב בשפוד ולולהו מיד קודם שיתמלא המלח דם (הגהת ש"ד) ט) מיהו אם לא

(סעיף א) **(א) ואוסר ממנו כדי נטילה.** כתב רש"ל פכ"ה סימן ע' שזהו לפי סברת הטור דס"ל בחס דצלי דין בכלי נטילה אבל בשערי דורא (סי' כג) פסק לאסור בצונן למוך חם בכולו וכן יש לפסוק ואפילו לסברת הטור יש להסמיר כיון דבשומן מפעפע בכולו ואין אנו בקיאין איזה מיקרי כחוש ואיזה מיקרי שומן ע"כ והך דס אחר שזכר המחבר פירוש דס בעין לאפוקי דס הנפלט ע"י מליחה או צלייה דאיה אחרינן מיתרוך שריק. ושיעור כדי נטילה הוא כעובי אצבע: (סעיף ב) **(ב) ולאכלו בלא הדחה.** פירוש בלא הדחה שאחר המליחה קודם הצלייה: **(ג) אבל אם שהה במלחו.** פירוש אפילו קצת לא שיעור מליחה: **(ד) המלח בולע ונאסר.** היינו המלח וע"כ ידיחנו קודם צלייה לכתחלה ואם לא עשה כן ידיחנו אחר הצלייה וכל זה מיירי שהדיחו קודם המליחה ולא הולרך להזכיר אותה הדחה כיון שזכר המליחה אבל בלא מליחה א"ל הדחה תחלה ועל זה קאי ויש אומרים שם רמ"א דלצלי בעי הדחה תחלה וי"ל דבעי ג"כ קצת מליחה ויש ע"ש בקצת דפוסי ס"ע שכתוב א"ל מליחה אבל אם לא הדיחו ומלחו יתבאר בסמוך:

יא) ובלבד שלא יהיו מלוחים בביצים או בשאר בשר כו'. לגדיים קחני נמליס אפילו דיעבד אסור ובבשר לכתחלה אסור וכמו שיתבאר בסימן שמ"ז: **יב)** בלא מליחה. או שנמלח ולא שהה שיעור מליחה ודיעבד אין לחוש אפילו הפכו כל שעת הצליה חורם מטמא כלל ע' דין ה' בשם איסור והיתר הארוך (כלל ט דין ח): **יג)** רק שיצלנו תחלה כו'. לכאורה משמע דאפשר רוצה לבשלו אח"כ לחוד קאי דאז אם לא יצלנו כדי שיהא ראוי לאכילה בשאר דם בחוכו ויוצא אח"כ ע"י בישול אבל אם רוצה לאכלה כך צלוי אף שנצלה מעט שרי דמה שנשאר בחוכו הוי דם האבריס שלא פירש ומותר [ב] אבל האיסור והיתר הארוך (כלל ח דין י) כתב דאף לאכלו כך אסור אם לא נצלה כל צרכו וא"כ י"ל דקאי אתרווייהו ומשמע באיסור והיתר הארוך סוף כלל ח' (שם) דמותר אפילו לכתחילה לצלותו אחי צלייתו כדי לבשלו אח"כ ולא מיישינן שמא לא יצלה כל צרכו כי יסמוך על הבישול עיין שם: **יד)** דהיינו כחצי צלייתו. כ"כ באיסור והיתר הארוך שם וטעמא דאז יצא כבר כל דמו והכי איתא בהדיא בעור ס"ם ס"ט במקום שאין מלח מצוי יצלה הבשר עד אחי צלייתו ואח"כ יבשלהו עכ"ל משמע דבאחי צלייתו זב כל דמו ה כ"כ הבית יוסף (ד"ה במקום) והב"ח (סי"ט) והדרישה (אות יד) שם ועוד איתא הב"ח דעת שאר מתבריס כן עיין שם והיינו דלא כמהרש"ל באיסור והיתר שלו (סי' ט ס"ק ט) ובפרק כ"ה סימן ע"ב דאוסר בחאי צלייתו ע"ש: **טו)** דכל צלי צריך הדחה כו'. וכתוב בתוכת מטמא כלל ע' דין י"ב בשם האגודה דאם נצלה בלא מליחה צריך להדיחו אחר הצליה ג' פעמים והוא באגודה ר"פ כיצד צולין (פסחים פ"ז אי' ס) וכתב שם שכן שמע מהגדולים וכ"כ באיסור והיתר הארוך כלל ח' דין (ח') [ע'] וכתב דהכי נהוג עלמא ומשמע שם באגודה ובאיסור והיתר הארוך (שם דין ז) דהוא הדין אם נמלח ולא שהה או אפילו שהה ולא הודח אחר המליחה אחר המליחה דצריך הדחה ג' פעמים אחר הצלייה ע"ש ומהרש"ל באיסור והיתר שלו (שם ס"ק ז) מלק ע"ז וכתב דלעולם א"ל אלא הדחה אחת אחר הצלייה ולא יעבתי אין מלאו לבו לחלוק על הגדולים הקדמונים בסברא בעלמא בלי ראיה ברורה בפרט להקל (וכ"כ הפר"ח): **טז)** לא נקב הורידים בשעת שחיטה כו'. כבר נתבאר כל דיני הורידין בסימן כ"ב ע"ש: **יז)** רצה לאכול ממנו בשר חי אסור. לומר אע"ג דמותר לאכול בשר מי דהדחה אלא מליחה וכמבואר בסימן ס"ז דשם האבריס שלא פירש מותר הכא כיון שהשם שהורידין כנוס הוא אסור: **יח)** או צלי. וכן לקדרה מותר ע"י מליחה כשאר כיון שנקרו מחוטי הדם וק"ל: **יט)** ויש שהחמירו כו'. לומר דלא מהני ניקור:

נקודות הכסף

ב) תמוה כו'. עיין בש"ך ס"ק י"א נתיישב: ה) (הג"ה) אפילו בלא מליחה חי. וע"ל דצריך להדיח כל חתיכה שחתך בסכין משום דם בעין שעליו ממנת הסכין וכדלעיל סימן ס"ט ס"ם כ' עיין שם:

ביאור הגר"א

(ח) **ובלבד כו'.** בביצים אסור אף בדיעבד ובבשר לכתחלה כמ"ש בסימן ע"ז בהג"ה. ש"ך: (ט) **רק שיצלנו כו'.** כמ"ש בסוף סימן ס"ט ועיין סעיף ה': (י) **לא נקב כו'.** גמרא כ"ח ע"ב והטעם משום דהוי דם שפירש כמ"ש הרא"ש שם וז"ש רצה לאכול כו' גם כן מהאי טעמא ועיין תוספות י"ד ע"א ד"ה ונסבין כו': (יא) (ליקוט) **עד שיחתוך וימלח.** כמש"ש כיון דמנתחה כו' ודוקא ע"י מליחה ג"כ כמש"ש צ"ג ע"א בחוטין (עד כאן): (יב) **ואם נקר כו'.** דס"ל דלא הצריכו חתיכת הורידין או אבר אבר אלא משום דם החוטין וסברא האחרונה ס"ל דמשום דם שבבשר עצמו דהוי כדם שפירש כנ"ל וז"ש ויש כו' וכ"ה לשון הטור ויש כו' אע"ג שנקרו כו': (ליקוט) **ואם ניקר כו'.** ממ"ש בפרק א' (ט"ו ב') השוחט לחולה כו' לבריא באומצא ובשבת א"א למולחה דאסור משום מעבד וצ"ל בכה"ג. ת"ה ש"ב (עד כאן):

באר היטב

(ח) **החלולים.** שאע"פ שהדם בהן פירש מדופן לדופן מ"מ כבולעו כך פולטו: (ט) **בשר.** הקשה הט"ז דהא בסימן ע"ז מתיר בבשר בכל גווני בצלי וצ"ל בדוחק דהכי קאמר כאן בביצים לחוד או בבשר עם ביצים והש"ך כתב דלצדדים קתני בביצים אפילו דיעבד אסור ובבשר לכתחלה אסור (ובשם הרב משעברשין שמעתי דכך יש לגרוס ברמ"א ואין חילוק בין אוזות החלולים לשאר בשר ובלבד שלא יהיו ממולאים בביצים אבל וכו'): (י) **מליחה.** או שנמלח ולא שהה שיעור מליחה ובדיעבד אין לחוש אפילו הפכו כל שעת הצליה: (יא) **לאכילה.** כתב הש"ך וטעמא דאז יצא כבר כל דמו ומותר אפילו לכתחלה לצלותו חצי צלייתו כדי לבשלו אח"כ ואם רוצה לאכלו כך צלוי אפ"ה צריך לצלותו חצי צלייתו ועיין בס"ס ס"ט מ"ש בשם הט"ז היאך יש לנהוג לכתחלה: (יב) **צלייתו.** כתב הש"ך בשם תורת חטאת דאם נצלה בלא מליחה צריך להדיחו אחר הצליה ג"פ ומשמע דה"ה אם נמלח ולא שהה או אפילו שהה ולא הודח אחר המליחה דצריך הדחה ג"פ אחר הצליה ומהרש"ל כתב דלעולם א"צ אלא הדחה אחת אחר הצלייה ותמה עליו הש"ך היאך מלאו לבו לחלוק על הגדולים הקדמונים בסברא בעלמא בלי ראיה ברורה בפרט להקל (וכ"כ הפר"ח): (יג) **וימלח.** כתב הש"ך אע"ג דבסימן ס"ז מתיר לאכול בשר חי בהדחה בלא מליחה דדם (ליקוט) **ואם ניקר כו'.** שהראב"ד הקשה על מש"ש צ"ג ע"א ותרי משום דמא מ"ש אלו החוטים משאר חוטי דם וכתב דאין ה"נ לשאר חוטין אבל הרשב"א ושאר פוסקים חלקו עליו מדקתני מגיינא דוקא הוא וכתבו דשחיטת הורידין מהני לכל החוטין שנשפכין דרך שם חוץ מאלו ושחיטת הורידין אינו אלא משום החוטין לכן אם ניקר כו' דדם הבשר כיון שלא פירש מותר אלא משום דם החוטין שכנוס ועומד דלא אמרו אלא דם האיברים שמובלע בבשר (עד כאן): (יג) (ליקוט) **ויש שהחמירו כו'.** כ"כ בת"ה ס"ח א' בשם הר"ר משולם והראב"ד דלא סגי בשחיטת הורידין לחוד עד שישחוט ג"כ רוב שני הסימנים וכמש"ש כ"ט ע"א ואי אשמעינן קדשים משום כו' אלמא דכל שלדם צריך רוב ב' סימנים. ואינו מוכרח דהא חטאת העוף סגי ברוב סימן אחד אע"ג דלדם הוא צריך ועוד הביאו ראיה משובר

באר הגולה

1 שם מדברי הרשב"ם במומרת הדם:
2 שם בשם הרשב"ם [שני הדעות]:

דגול מרבבה

[ב] אבל האיסור והיתר הארוך כתב וכו'. עיין לעיל ס"ק כ' מ"ש בשם הרא"ש וא"ל דהרא"ש לשיטתו דאיהו סבירא ליה גם בנמלח בכלי שאינו מנוקב שאינו נאסר רק מה שבתוך הליר עיין לעיל סימן ס"ע סעיף י"ח אבל נדידן דקיימא לן שם הבא"ה לאסור כולו א"כ לדידן מה שפירש ממקום למקום אפילו אחר שחיטה ג"כ הוה פירש ואסור:

גליון מהרש"א

ה כ"כ הבית יוסף והב"ח והדרישה. עיין ש"ך סוף סימן:

אמרי בינה

עו א) ויותר נראה דדרך מליחה תחלה צ"ל מליחה לכתחלה כו'. ר"ל דלכתחלה צריך מליחה אף בבשר לחוד (פרמ"ג):

הגהות והערות

ה) עיין מה שכתבנו בהגהות והערות בטור על ד"מ אות ג, ובסימן עג על ד"מ אות י: ו) בדפוס שלפנינו חיבת בעוף מוסגר וכן ראיתי בספר שאול בן הלוי שכתב שחיבת בעוף נרשמת מאיזה אחרון ולא גרסינן לה, דהא עוף ובהמה הכל אחד כמש"ל סימן כב סעיף ב דגם בהמה אם רצה לצלותה שלימה צריך לשחוט הוורידין עיי"ש. אמנם יעוין בשלחן גבוה ס"ק יב דכתב דשפיר גרסינן כאן חיבת בעוף דדוקא בעוף צריכין ליהר לשחוט הורידין כיון דסתם עוף נאכל כמות שהוא משא"כ בהמה שאין דרך בהמה לאכלה שלמה אין להקפיד עיי"ש (דרכ"ת ס"ק כט), אבן בדפוסים ראשונים ליתא:

כ) אלא לאחר חתיכת הורידים. הטור סייס ושמיטת שני הסימנים ב) והמחבר השמיטו בכוונה משום דס"ל דשמיטת שני הסימנים לאו בהכי תליא וכמ"ש בספרי בסימן כ"ב: (סעיף ד) **כא) ויש מי שאוסר השפוד.** משום דלגבי שפוד לא אמרינן כבולעו כך פולטו:

כב) לאחר שהוסר מעל האש לאחר שפסק הבשר מלזוב. משמע דבעודו עדיין על האש אפילו פסק כבר מלזוב דם של עלמו מותר וכן הוכחתי בספרי מדברי הר"ן וכן מבואר בשלטי הגבורים דף (תס"ך ע"א) (מא ע"ב אות ב) והיינו טעמא דכל זמן שהוא אצל האש אמרינן כל מה שבולע הבשר מן השפוד חוזר ופולט דכבולעו כך פולטו דלא כהעטרת זהב (ס"ד) שכתב וז"ל אע"ג ד שכל זמן שהוא אצל האש אין מושקין לזה היינו משום שכל זמן שהוא אצל האש הבשר זב ופולט והולך וטרייד לפלוט אינו בולע. עכ"ל דלאחר אלא כדפירשתי: **כג) ואנו נזהרין לכתחלה כו'.** ודעת מהרש"ל בסכין בזה כתבתי בסימן ס"ע ס"ק פ"ז ע"ש מיהו בשפוד משמע דעת מהרש"ל באיסור והיתר שלו סימן י"ז ח) כדעת הרב ע"ש: (סעיף ה) **כד) אע"פ שיש בבכר מראה אודם.** לשון הטור (קכב סוע"ב) ועבר בכל הבכר מעבר לעבר והכי איתא בש"ס פכ"ה (דף קי"ב ע"א) ונראה מן הש"ס דאפילו המוהל עד מותר וכן כתב הרשב"א בחדושיו דף (קכ"ד ע"ב) (קיב. ד"ה א"ר נחמן) ובמורת הבית (קנר עט:). בהליית וכ"כ בית יוסף (קכב: ד"ה גלי) וכן כתב רבינו ירוחם נע"ו אות כ"ה

(ח) כ) אלא לאחר חתיכת הורידין [יד] ורוב שני הסימנים [טו]:

ד ט ו יש מי שאוסר לחתוך בסכין צלי שאצל האש שלא נמלח כל זמן שאינו נצלה כל צרכו מפני דם שנבלע בסכין כא) [טז] ט [ג] ויש מי שאוסר (טז) השפוד שצלו בו בשר בלא מליחה ויש מי שהורה שאסור להשהות הצלי על השפוד כב) לאחר שהוסר מן האש (ט) לאחר שפסק הבשר (יז) מלזוב שמא יחזור הבשר החם ויבלע ממנו יא ויש מתירין בכל זה וכן המנהג להתיר: כג) יב ואנו נזהרין לכתחילה (י) ומתירין

(יח) בליעבד) (מהרל"ו בהגהות ס"ד ומו"ה כלל ל"ו):

ה צלי שלא נמלח וחתכו על גבי בכר כד) אף על פי שיש בבכר מראה

(סעיף ג) (ח) **אלא לאחר חתיכת הורידין.** בעור (קכב:) כתב בשיטה דברי רשב"א אלו (תוה"ק ב"ג ס"ג עא.) ז) ושמיטת שני הסימנים עכ"ל וכתב בספרי בסימן (אות ח) משום דהתם נקט לה ולישתא דבמורת הבית המרוך (דף ס"ה) (שם) כתב בהליית אפילו בעוף אלא לא מיירי כאן רק מדין חתיכת אבר אבר שכ"כ שם הרשב"א בשם הרלב"ד (בשיטה מקובצת) שאם לא שחט כל הסימנים דלריך לחתכם בשעה שהדם חם כמו הורידין ואם לא עשה כן אפילו בעוף צריך חתיכת אבר אבר כו' ובבית יוסף סימן (כ"ג) [כ"ב] (סוף הסימן) הביא כן בשם הר"ן (ו. דיבור המתחיל) וכתב דאין אמר מהפוסקים מזכיר זה ובדברי משה שם (אות ה) כתב ע"ז ולדידן דאסור אפילו בהמיעוט בחרא גם בזה יהיה נראה כשאי שמיעות:

(סעיף ד) **(ט) לאחר שפסק הבשר מלזוב כו'.** משמע דאם הוסר מהאש בעוד שהבשר זב אין איסור בדבר מאחר שפולט אינו בולע ומה שבולע פולט אלא שהשפוד נאסר שאין שייך לומר כבולעו כך פולטו ולפ"ז להיש מתירים שמביא אח"כ שהוא הרמ"ם מודה שאם לא נצלה חלי לגייתו והוסר מן האש דאסור בסכין והצלי ותמוה הוא אלא הכל כדי וכן מעשים בכל יום כשלוקין בשר אלא נמלח אאין מזהרין להסיר השפוד עם הבשר קלת מן האש לתקן האש: **(י) ומתירין בדיעבד.** אלא רש"ל פרק ב"ה סימן נ"ז אוסר השפוד אפילו דיעבד מטעם שאין לומר בשפוד כבולעו כך פולטו ובמקום שאין הפסד מרובה יש לאוסר דאפילו דיעבד דדוקא באיסור לס יש להקל מכח טעם דלעיל אבל לענין בליעת איסור דמסריך סריך לא שייך להקל ועמ"ש בסימן קכ"ג סעיף ו' (סוף ס"ק ז):

ביאור הגר"א

מפרקת וג"כ אינו מוכרח וכן הקשה בת"ה שם עליהם דהא רבי יהודה לא קאמר אלא עד כו' ואת"ק קאי דקאמר אחד בעוף כו' (עד כאן): [יז] **ורוב שני כו'.** כמ"ש ב"ח ע"א עד שישחוט את הוושט ואת הווידין וכמש"ש משום דוושט סמוך לווידין ואף דס"ד משום שחיטה וושט לבד לפי המסקנא משום דוושט כו' צריך שניהם אף בעוף ומשום דם ונקט וושט משום דסמוך כו' דאל"כ למה הזכיר ר' יהודה לוושט כלל: [טו] **ויש מי כו'.** סברא שניה ושלישית

(טז) **השפוד.** משום דלגבי שפוד לא אמרינן כבולעו כך פולטו: (יז) **מלזוב.** כתבו הט"ז וש"ך דמשמע דוקא אם שניהם הם יחד שהוסר מעל האש וגם פסק מלזוב אבל אם עדיין הוא על האש אע"פ שפסק מלזוב או שהוסר מעל האש ועדיין הבשר זב אין לחוש: (יח) **בדיעבד.** כתב הט"ז דמהרש"ל אוסר השפוד אף בדיעבד דבמקום שאין הפסד מרובה יש לחוש לדבריו ואם צלאו בו בשר איסור נראה דאפילו דיעבד אסור דדוקא באיסור דם יש להקל אבל לענין בליעת איסור דמסרך סריך לא שייך להקל והש"ך כתב דבשפוד דעת מהרש"ל באיסור והיתר שלו סימן י"ז כדעת הר"ב:

משבצות זהב

(ח) אלא. עיין ט"ז. ועתה רואה שלא היה בגירסתו בשלחן ערוך ורוב שני הסימנים, וכן בש"ך אות כ', ועיין לחם חמודות פרק השומטו אות ז', דיש לפוסקים בשלחן ערוך כתוב בהם ורוב שני, ובקלחם הסימטו יע"ש. ומה שכתב שני הסימנים, הוא דעת רבינו משולם, הביאו הרשב"א בחדושיו (ס"ח ס') (ב"ג ס"ג עא.), ובקצר בית שליטי שער שליטי (שם) בשם גדולי המורים, אלא בחדושיו כתב שני הסימנים, ואחר כך כתב רוב שני הסימנים, ובקצר לא כתב רק רוב שני, משמע דבגי חד*): **(מ) לאחר.** עיין ט"ז. העלה דאין איסור ליטול מן האש אלא נצלה כל צרכו, ומעשים בכל יום לבולעו כך פולטו בבשר חז), ועיין מה שכתבתי באות יו"ד לענין שפוד ובסכין, ועיין אומה מיסור (אות ג): **(י) ומתירין.** עיין ט"ז הביא דברי רש"ל דהשפוד אסור פג) והעלה באין הפסד מרובה אסור, ובהפסד מרובה יש להתיר, ובשמעוניות נבילה וכדומה, כולי עלמא מודים דלא שייך ערוך, ולא כבולעו כך פולטו. כתבתי בחולין בהאוא דרב מרי (חולין קיב:), ודוכתי טובא. אמנם לענין בסכין שחתכו בעודו על האש, יש לומר באין הפסד מרובה אסור, ובהפסד מרובה להתיר, אבל לאחר שהוסר קודם שנצלה כל צרכו, יש לעיין אמאי כתב באות הקדום דברי, ועיין אורח מישור אות (ד') [ג'] הארוך-בזה, וכפי הנראה דבסכין בהאי גוונא יש לאסור אף בהפסד מרובה. ונראה עיון אם אין יד פולטת בו בסכין מהו פד), אמנם לקמן בהלכות בשר בחלב (סימן לד סעיף ז) משמע, דתוחב בסכין [בשר] רותח, אסור הסכין, אף שאין יד פולטת בסכין: ויש לי מקום עיון באורח חיים הלכות יום טוב בדיני הגעלה ביום טוב (סימן תקנ סעיף ה בהג"ה),

באר הגולה

[ד] ומבאר דיוס אלו לעיל בסימן כ"ב:
ח שם בשם הרמב"ם:
ט שם בשם הרשב"ם בתורת הבית הקצר סוף שער ד':
י שם בשם אחד מן הגדולים והוא הרלב"ד [ור"ן בשם הרא"ה ומרמ"ן]:
יא שם בשם אחרי הרא"ש דעולא משאב שליב:

דגול מרבבה

[ג] [תניעא] **ויש מי שאוסר.** ועיין מה שלמחוב בריש סימן שאחר זה ולו"ק, ע"כ:

גליון מהרש"א

ו **יש מי שאוסר לחתוך בסכין.** ולחתוך בבשר קודם ששהה שיעור מליחה. סימן ס"ט סעיף כ' בהגה שניה:
ז **שכל זמן שהוא אצל האש.** עיין ש"ך ריש סימן ע"ד:
ח **ואנו נזהרין לכתחלה ומתירין.** וצריך ליבון ואם של עץ הוא אין לו תקנה ומשליכו לאש שלא לבא לידי תקלה. כנה"ג:

אמרי בינה

ב) **והמחבר השמיטו בכוונה כו'.** ומ"ש בש"ע ורוב שני הסימנים הוא טעות המדפיס (מחצית השקל):

הגהות והערות

ז) **בדפו"ר** של שו"ע עם רמ"א וכן בדפו"ר ש"ך וט"ז לא כתוב "ורוב שני הסימנים", אבל בדפו"ר של השו"ע כתוב כן. ולא ראוהו הט"ז והש"ך. ועיין פרמ"ג:
ח) **סימן** יז נראה טעות ואולי צ"ל סימן יט אות ה ועיין בפרמ"ג:

אודם [טז] יג **מותר אם נצלה עד כדי שהוא ראוי לאכילה** יג לרוב בני אדם (דהיינו חלי גליומו [יז]) והוא הדין (יח) שהמוהל בלא ככר נמי שרי) (ב"י בשם הרשב"א):

(יא) (כה) [יח] יד **בשר שצולין בלא מליחה אין נותנין כלי תחתיו לקבל שמנונית הנוטף ממנו עד** (ב) **שיצלה עד שיהא ראוי** (ב) **לאכילה על ידי צליה זו:**

סימן עז

דין עופות שנמלאו בשר שלא נמלח.

ובו סעיף אחד:

א ו **עופות או גדיים שממלאים אותם בשר** [א] ג **שלא נמלח** [ב] **אם לצלי מותר** ג **אפילו פיהם למעלה (א) א)** [גז] ד [ז] **ואפילו אם** (א) **נמלח החיצון (ב) דכמו שבולע דם המילואים כך פולטו:**

(קלד ע"ג) בהדיא ונ"ל מוכח שכן דעת הרי"ף (מא:) והר"ן (ד"ה ככר, וד"ה ומיהו) והרמב"ם (מאכ"א פ"ו הט"ו) והרב המגיד והגהות מיימוניות פ"ו מהמ"א (אות מ וג) והרא"ש (פכ"ה סי' לה) ורא"ב"ן (סי' רעד) וסמ"ג (לאוין קלו מז ע"ג) וספר המרומה (סי' מב) ומגודה (מולין פ"ח סי' קלא) (וכ"ד הטור וכמ"ש בב"ח (ס"ה)) ושאר פוסקים והרש"ל פכ"ה סימן ע"ב מלה עצמו בדקדוק קלוש מאור זרוע (פ"א סי' מעו) ופסק לאסור אם המוהל עב וגעלם ממנו כל הנך פוסקים גם מ"ש להתמיר כיון דפסק דאוריימתא הוא ליתא דהא קיימא לן (מגמות כא.) דם שמשלו אינו אלא מדרבנן וכמו שנתבאר בדוכתי טובא וכמ"ש הטור והרשב"א (מוה"ק שם) בש"ס זה: (סעיף ו) **כה)** בשר שצולין כו'. לשון הטור בשר שצולין כו' עד כדי [שיהא ראוי לאכילה על ידי] צליה זו וקאמר בש"ס (קיב) שאם נתן בכלי שיש לו שלשה גרגרים מלח מותר לפי שהמלח מושך בטבעו כל הדם לשולי הכלי והשומן לף למעלה ואמר צליה שופך בנחת השומן מלמעלה ומשליך הדם הנשאר בשולי הכלי עכ"ל הטור ומבואר דאם נצלה עד שהוא ראוי לאכילה מותר ליתן כלי תחתיו אפילו אלא נמיות מלח בכלי וכן מבואר להדיא ברשב"א בתורת הבית (קצר עח: אחרון פא.) וזהו דעת המחבר והיינו שכיון שנצלה שיעור הראוי לאכילה דהיינו חלי גליומו וכמ"ש הרב קעיף ב' וקעיף ה' כבר זב כל דמו ומה שזב אח"כ אינו אלא מותר בעלמא והב"מ (פ"ו ד"ה בשר שצולין ד"ה ומיהו) פירש דהטור לא מתיר אף כשהוא ראוי לאכילה אלא ע"י גלוי דמלחא ולכך תמה תימה גדולה על המחבר גם מתוך כך הוצרך לדחוק ולישב דמ"ש הטור ס"ש ס"ע דאחר ט] גליומו מותר לבשלו היינו משום דאפילו אח"ל דאית ביה קלת דם נתבטל בביטול בקדרה במיעוטו וכל זה גרס לו מפני שחשב דאם נגלה חלי גליומו עדיין אית ביה דם אבל לפי מ"ש בש"ק י"ד דבחלי גליומו כבר זב כל דמו ודאי אלא קשה מידי והכל ברור ופשוט ותימה עליו שהוא עצמו כתב בש"ס ס"ע דבחלי גליומו כבר זב כל דמו ופשיטא דאין שם דם עכ"ל ואולי מ"ש כל דמו הוא לאו דוקא וכ"ל דלא נשאר בו אלא מעט ואומו מעט בטל במיעוטו בביטול מ"מ הדבר פשוט כמו שכתבתי וכן מוכח באיסור והיתר המרוך סוף כלל מ' (דין י) להדיא דבחלי גליומו שוב אין בו דם כלל שהרי אם לא נגלה כל צרכו דהיינו חלי גליומו פסק שם דאסור לאכול אפילו כך גלי משום דם שבו שפירש ממקוש למקוש ובחלי גליומו החיר לאכלו כך גלוי ש"מ דבחלי גליומו שוב אין בו דם כלל וכן משמע דעת האחרונים וכמ"ש בש"ק י"ד:

עז א) ואפילו אם נמלח החיצון כו'. לשון הרא"ש (פג"ה סי' יג) וטור ושהה כדי מליחה שעתה אינו טרוד לפלוט ומוכח דר"ל אפילו שהה שיעור מליחה והודם א דאז אינו פולט אפילו ליר וכדלעיל סימן ע' ס"ק כ"ו ב) וכן מוכח מהרא"ה שהביאו הטוש' (פסחים עד. ד"ה כטלנו) והרא"ש (שם) והמרדכי (מולין סי' תרנב) מטפילת בר (חוזא) [גוזלא] ע"ש ודו"ק:

נקודות הכסף

עז ח) **וכתב ב"י.** זה אינו כמ"ש בש"ך ס"ק ג' ע"ש:

ביאור הגר"א

[טז] **מותר אם כו'.** עיין רש"י שם ע"ב ד"ה והאמר שמואל כו' ור"ל שיעור צלייה וכמש"ו: (ליקוט) **אם נצלה כו'.** שהראב"ד הקשה דבכבר רבא ור"ה מקילין ובכלי רב אשי ותירץ הרשב"א דהא דכבר מיירי בנצלה עד שהוא ראוי לאכילה ובכלי מיירי שלא נצלה כ"כ ושמואל ס"ל להיפך דבכלי שתעלה תמרתו סגי ובסכין אפילו ראוי לאכילה אסור משום אגב דוחקא דסכינא פליט דמא כמש"ש בגמרא ועיין בתורת הבית ע"ז ב' שהאריך (עד כאן): [יז] **וה"ה שהמוהל כו'.** כמש"ש וקרי ליה חמר בשר: [יח] **בשר כו'.** אע"ג דגמרא פריך על הא דמשיכלה כל מראה כו' מכבר שחתך עליה בשר משמע דחד שיעורא הוא והוא כשיהא ראוי כו' כנ"ל בסעיף ה' ולנו אסור אף בכה"ג כמש"ש מנא ידעינן כו' ודלמא כו' ועיין תוספות שם ד"ה תרי ואין אנו כו' היינו היכא דלא ידעינן אם נצלה שיעור צליה ומשתעלה

באר הגולה

יב כרב הונא וכנא שם דף קי"ב:

יג הרשב"א בחידושיו:

יד עוד והרשב"א בתורת הבית מהא דר"נ אמר שמואל שם בגמרא:

עז ח מימרא דרבא בפסחים דף ע"ד וכתבוהו הרי"ף והרא"ש בפרק גיד הנשה:

ב טור בפירוש אמו הרא"ש שם:

ג מסקנא דגמרא שם:

ד מההוא עפילה דבר תוזא שמעא דאיה שם וכ"כ התוספות שם והרא"ש [פג"ה ומרדכי פכ"ה וטור]:

דגול מרבבה

עז [א] [מגיא] **אפילו אם נמלח החיצון.** אם יעמ דדעת המחבר דאדי גם לכתחלה א"כ הא דכתב בסימן הקודם סעיף ד' יש מי שאומר הטפוד שלאו בו בשר היינו שאומר לגלות בו לבשר ממולח ביצים מקורשים או אם מוזר ונולה בו בשר שהודם והומלח שאסור להעמיד כלי אחתיו משום דאדי גלוי דמלחא אבן לא בקיאין כמ"ש תוספות פרק כל הבשר, ע"כ:

גליון מהרש"א

עז א **דאז אינו פולט אפילו** ציר. עיין ש"ך סימן ע"ג ס"ק י"ד ועוד דמעולם כו' ועיין ש"ך סימן ע"ו ס"ק כ"ב:

ב **ולא דמי.** עיין ש"ך סימן ע' ס"ק ל' ובגליון ש"ך סימן ס"ט ס"ק ע"ד:

אמרי בינה

ג) **שיתן לשם גלגי מלחא כו' דבי דוגי דגמרא כו'.** היינו הכלי שנותן תחת הבשר בשעת צלייתו נקרא בי דוגי והכי איתא בגמרא אין מניחין כלי תחת הבשר עד שיכלה כל מראה אדמומית שבו מנא ידעינן מר זוטרא אמר משתעלה תמרתו היינו שהבשר מעלה עשן. ועיין בש"ך ס"ק כ"ה:

עז א) **ואין איסור אלא כשהחיצון נמלח ולא שהה כו'.** ר"ל דסבירא ליה כמ"ש הש"ך ס"ק ב למאי דס"ד ומאי דדחי הש"ס היינו שאין להוכיח משם כבולעו כך פולטו

(פעיף ו) **(יא)** בשר שצולין בלא מליחה כו'. משמע דלא בעינן בזה שיתן לשם גלגי מלחא שהוזכר בגמרא ואפילו לרשב"א (קיב. ד"ה א"ר נחמן, תוה"א פא סוע"א) שמביא ב"י (קכג. דיטור ראשון) דמפרש מקנתא דרב אשי בהך גלגי מלחא דוקא לאמר שמעלה מימרומו ומרוייחו בעינן מ"מ עדיין לא מקרי ראוי לאכילה דהיינו חלי גליומו לדעת הטור ס"ס ס"ע ואפילו למ"ש ב"י (שם) בשם ר"ן ג) דבי דוגי דגמרא היינו אמר שנגלה כמאכל בן דרוסאי ואפילו הכי בעינן גלגי מלחא לא קשיא מידי דהר"ן קרי לאכל בן דרוסאי בשלים ביאול כמ"ש ב"י (קכב: ד"ה גלי שלא) בשם הרב המגיד (מאכ"א פ"ו הט"ו) בשם הרשב"א (תוה"ק ב"ג ש"ב עמ:, אחרון פ ריש ע"ב) לעיל בסימן זה אבל בחלי גליומו ודאי מיקרי ראוי לאכילה ולא בעינן מקנתא דמלחא כלל ואפילו משום מראית עין אין כאן משום כאלו הוא נצלה כל צרכו ממש ומכל שכן לפי סברת הטור שנמשך אחר הרא"ש (פכ"ה סי' לו) דמקנתא דרב אשי הוי בחלי גליומו בלא תעלה מימרומו אבל בראוי לאכילה פשיטא דדי בכך דהא בש"ס ס"ע כתב רבינו בתקונים שלין מלח מצוי כו' כיון שמותר לבשלו היינו אמר שאסור הכלי דבי דוגי ומו"מ ז"ל (ס"ו) כתב דדברי הטור בבי דוגי היינו אמר שראוי לאכילה ואפ"ה צריך גלגי מלחא ולא דק הטור בלשונו והא דמותר לבשלו אחר חלי גליומו היינו מטעם דהמיעוט שפירש נתבטל ואינו נכון כלל ד שהר"ן לא כ"כ שם אלא אינו פורש כלל אבל פשיטא כל שפורש אפילו טיפה אחת אסור לבשל אפילו ביורה גדולה דאין מבטלין איסור לכתחלה אלא פשוט דאחר שראוי לאכילה אין צריך שום תקנה בעולם ולא כמו"ח ז"ל (שם ד"ה ומיהו) שכתב שיש תימה גדולה על הש"ע שלא הזכיר גלגי מלחא אלא דבריו פשוטים בלי ספק וגם דברי הטור הם בדקדוק ומבוריים:

עז **(א)** ואפילו אם נמלח החיצון. פירוש ופלט כל דמו ח) וכתב בית יוסף (קכג: ד"ה ומ"ש להמיר) ושאלא בהגהות מיימוני (ד"ק מאכ"א פ"ו הי"ז) שאסור בנמלח החיצון ולא פנימי משום דאין החיצון טרוד לפלוט ובתורת חטאת כלל ט' (דין ו) פסק בהגהות מיימוני וכ"כ המרדכי (פכ"ה סי' תרנב) אבל בנמלח הפנימי ולא החיצון כ"ע מודים דשרי משום דטורא שאיב לדם. ורש"ל כתב בש"ק דמולין סימן כ"ט דבשניהם מלוחים ואפילו לא שהו או נמלח הפנימי ולא שהה והחיצון לא נמלח הכל שרי א) ואין איסור אלא כשהחיצון נמלח ולא שהה והפנימי לא נמלח אז נאסר הפנימי לחוד: **(ב)** דכמו שבולע כו'. ב ולא דמי לבשר שנמלח ונפל לציר דאסור דהתם הפליטה אחר זמן הבליעה:

בגדי זהב

(ב) מותר אם נצלה עד כדי שהוא ראוי לאכילה. ר"ל אפילו אם לא נצלה כל צרכו דהיינו חלי גליומו אבל אם נצלה עד כדי שהוא ראוי לאכילה אפילו אם לא נצלה כל צרכו אינו אסור אלא אם כן נתן בכלי שיש לו שלשה גרגרים מלח מותר לפי שהמלח מושך בטבעו כל הדם לשולי הכלי והשומן לף למעלה ואמר צליה שופך בנחת השומן מלמעלה ומשליך הדם הנשאר בשולי הכלי עכ"ל הטור ומבואר דאם נצלה עד שהוא ראוי לאכילה מותר ליתן כלי תחתיו אפילו אלא נמיות מלח בכלי וכן מבואר להדיא ברשב"א בתורת הבית (קצר עח: אחרון פא.) וזהו דעת המחבר והיינו שכיון שנצלה שיעור הראוי לאכילה דהיינו חלי גליומו וכמ"ש הרב קעיף ב' וקעיף ה' כבר זב כל דמו ומה שזב אח"כ אינו אלא מותר בעלמא והב"מ (פ"ו ד"ה בשר שצולין ד"ה ומיהו) פירש דהטור לא מתיר אף כשהוא ראוי לאכילה אלא ע"י גלוי דמלחא ולכך תמה תימה גדולה על המחבר גם מתוך כך הוצרך לדחוק ולישב דמ"ש הטור ס"ס ס"ע דאחר ט] גליומו מותר לבשלו היינו משום דאפילו אח"ל דאית ביה קלת דם נתבטל בביטול בקדרה במיעוטו וכל זה גרס לו מפני שחשב דאם נגלה חלי גליומו עדיין אית ביה דם אבל לפי מ"ש בש"ק י"ד דבחלי גליומו כבר זב כל דמו ודאי אלא קשה מידי והכל ברור ופשוט ותימה עליו שהוא עצמו כתב בש"ס ס"ע דבחלי גליומו כבר זב כל דמו ופשיטא דאין שם דם עכ"ל ואולי מ"ש כל דמו הוא לאו דוקא וכ"ל דלא נשאר בו אלא מעט ואומו מעט בטל במיעוטו בביטול מ"מ הדבר פשוט כמו שכתבתי וכן מוכח באיסור והיתר המרוך סוף כלל מ' (דין י) להדיא דבחלי גליומו שוב אין בו דם כלל שהרי אם לא נגלה כל צרכו דהיינו חלי גליומו פסק שם דאסור לאכול אפילו כך גלי משום דם שבו שפירש ממקוש למקוש ובחלי גליומו החיר לאכלו כך גלוי ש"מ דבחלי גליומו שוב אין בו דם כלל וכן משמע דעת האחרונים וכמ"ש בש"ק י"ד:

(יא) בשר שצולין בלא מליחה כו'. לשון הרא"ש (פג"ה סי' יג) וטור ושהה כדי מליחה שעתה אינו טרוד לפלוט ומוכח דר"ל אפילו שהה שיעור מליחה והודם א דאז אינו פולט אפילו ליר וכדלעיל סימן ע' ס"ק כ"ו ב) וכן מוכח מהרא"ה שהביאו הטוש' (פסחים עד. ד"ה כטלנו) והרא"ש (שם) והמרדכי (מולין סי' תרנב) מטפילת בר (חוזא) [גוזלא] ע"ש ודו"ק:

(יב) דכמו שבולע דם המילואים כך פולטו. ר"ל דסבירא ליה כמ"ש הש"ך ס"ק ב למאי דס"ד ומאי דדחי הש"ס היינו שאין להוכיח משם כבולעו כך פולטו

אינו טובר עליו ומוטר • פירש בקונטרס דטוטר לם בטלו מנוס לוסנו״ל דדבק ליכה מקמם מרוקה ולכמוד טוקם לבטמוד לכמל מלי דלי לקרקס לחלה מוטר לם ולא חלב וחזר ונכלגא וכן פירש לקמן אמרדבי זירא אמר רב״אינו עובר עליו ומוטר והא אנן תנן אינו עובר עליו מיעבר הוא דלא עבר הא איסורא איכא דבין הוא דאיסורא נמי ליכא ואיידי *דבעא למיתנא סיפא דלב קורעו ומציא אמר דמי לא קרעו אינו עובר עליו דתם מיעבר הוא דלא עבר הא איסורא איכא תנא נמי רישא אינו עובר עליו ליכא מסייע ליה *הבהל קורעו ומציא את הלבו לא קרעו אינו עובר עליו הלב קורעו ומציא את דמו לא קרעו קורעו לאדר בשולו ומוחר לב הוא דבעי קריעה אבל כחל לא בעי קריעה דלמא לב הוא דסני ליה בקריעה אבל כחל לא סני ליה בקריעה ואיכא דאמרי אדר זירא אמר רב אינו עובר עליו ואמור ליטא מסייע ליה אינו עובר עליו מיעבר הוא דלא עבר הא איסורא איכא בדין הוא דאיסורא נמי ליכא ואיידי דבעא למיתנא סיפא דלב קורעו ומציא את דמו לא קרעו אינו עובר עליו דתם מיעבר הוא דלא עבר הא איסורא איכא תנא נמי רישא אינו עובר עליו ח״ש הבהל קורעו ומציא את חלבו לא קרעו אינו עובר עליו הלב קורעו ומציא את דמו לא קרעו קורעו לאדר בשולו ומוחר לב הוא דבעי קריעה אבל כחל לא בעי קריעה דלמא לב הוא דסני ליה בקריעה אבל כחל לא סני ליה בקריעה תניא כלישנא קמא דרב *כחל שבשלו בחלבו אסור ומה הפרש בין זה לזה זה כנוס במעיו וזה אין כנוס במעיו ביצר קורעו אמר רב יהודה *קרעו שרו וערב ומוחר בכוחל א״ל ר״ אלעזר לשמעיה קרע לי ואנא איכול מאי קס״ל מתניתין היא *הא קס״ל דלא בעינן שרוי (ה) וערב ומוחר בכוחל *אמרה ליה ולהא לרב נחמן מכרי כל דאמר לן רחבא שרא לן קדרה. דמי נפיק מינייס מי חלב שמוטה ומי הדר ומיכלא ליה מבר ליה. ותקמה לא קרעו אינו עובר עליו דו נחמן מכרכא לה לרב נחמן אינו עובר עליו דו נחמן מכרכא לה ליה לאמא בתרא דרב ובריתא מוקי לה בלי בלוקמה לה אמר לן רחבא שרא לן כבדא נדה דם מדבר חלב בהמה דלב דוה חוור מרוא דשיבומא גרורה לשמא *דכוורא אשת איש גרושה בחיי בעלה אשת אח יבמה כותית יפת תואר בעינן למיכל בשרא בחלבא אמר להו רב נחמן לטברי שויקו לה כרלי והאנן חנן קורעו הוא לקדרה והא קתני שבשלו דיעבר אין לכתרחלה ה״הדאפי׳ לכתחלה *ואיידי דקא בעי למיתנא סיפא קבה שבשלה

*דלמא לב הוא דסני ליה בקריעה • פירוש דלמא לב הוא דסני ליה בקריעה • פירוש מקום דקיים לכל מי מקום לב הוא לב בני ליה בקריעה דמיון לבני מקום דכנולנו כך פולנו כמסקנת דפסחים (דף מד:) אבל לא בני ליה בקריעה דמיון לבני מקום דכנולנו כך פולנו לא שייך בשאר אסורים אלא בלב: **נדרך** דם עוכר • בסנגר מל פרנגא פרס יכבר ל״ל מלינגא הקליר מן הרם מחל הרם המומחלת נדה (לעיל) מהרים בחולי אמה ומתקנה לוים יפת תואר לגמים לא פירש ואכל ונעבד כהיים לא פירש ואכל נעשה ע״ם פרוקלמי: **זויקו** לה כמלי • פירש בגמרון לנו זיקה מלאים ודומי לוויקתו דכ״ל עני דמסכת ע״ז (דף לח:) לעומר נעוחמן וכן הכח מחל כמו (ע״ז לח:) לוויקתו מלה מלה ולא נקרע ובקונטרס פירש שפוח מנו לה כחל בכשוד: **הדוא** לקדרה • פירש בקונטרס דרב נחמן מ״ל לעיקרא בגמרא דרב ובריתא מוקי לה בלי בלוקמה ואיכון (לקמן) בפסח בדברי הימים ואין זו זוחקן דס״ל מוקמינן כמ״ל כיבר לעיקן לאחר דבעלו ואיכא דוקא לאחר דבעלו ויש לומר דבר לעיקרא בגמרא דהא מיקל בפי חפלי מיכמלה קמא דמרי חפלי לכתחלה לגלא בפירוש דבר לעיקרא בגמרא דבין דמרי רב נחמן לעיקרא בלא לכתחלה בגלא קריעה ל״ל הא דקתני לגלא קריעה ויש לומר דלא לעיקרא בגמרא לגלא מלינו ע״ל לגו מנר מלינו ולחמר כין לחמרי קריעה לגלא ומרב ומנו בכוחל לעיקרא הרוי לעיקרא בגמרא לגלא לכתחלה לגלא בגמר לו לגלי מרי לגלא לגלא לכתחלה לגלא לגלא לגלא

כל הבשר פרק שמיני חולין קיב

טליה שאולה פטורה כל שלשים יום פ׳. מתוריין פטורה לשון מרקאמר ברחיטת הגו (נדרים דף קנ.) כשבוך ונלא של אחרים אלא לפי שבעים ימים מיבוש מבשרים יום. ואיך דאין דרך לעקל יותר משלשים יום ומקמן מתקיק ר״מ דהתם מלבוש יום. מלוח עשה פשה לוב ואינו עושה מכון אותו עד שמלא נפנוד שמתן שבדה בצדה. למען יתרבו ימיך (מסת׳ ק׳ לך פרש ממן שכרה לעתר לה לא מקיימנה אז עוטנו אלא מעוד שכר אחר בדבא מה. אתם מיבנין בו מומר לבטל בקרנה אם אלו מאוי מפני שפולנו דם ותמ״ש שבוא דם אמ״ר דם אחר״ם לאחר שפרים ולא הרי הוא דם ומתוכ״ל אי סליק. רב כפרק: אשמרחיה לרבי זריקא. ובמה מיינה אמר ליה. ר׳ זריקא: אנא שלקי לר׳ אמי ואכל. נמלמי לי הכבר ואכלה: כי אתא. רב מפתח לגבינה. דאמר מיכר לו מה שמעתה א״ל. מאי: למיסר נפשה. שיבא דם הפלגו ממנה מהר לאוכה ומוקרים: לא מיבעיא לי. דפשעתו לי דמיון דמרחיה הוא לאלוו ולהוליא כל שמה לא נלעה: כי קמיבעיא לי למיסר חבירותה. אם דם הוליא ממנה אומר כבר אמר שהמבטל ממנה דתנן הכבר [אוסרת] ואינה נאסרת. לעומר מדפשוט לן דמיה אמר ליה דלמא שמיעא לן הא מתני׳ אם כן למיסר ממי מכרתה לא מיבעי לך הא מתני׳ אם כן אמר ליה דלמא הזיא בכבדא דאיסורא. כגון דמרסה: ומשום

ומכשום שמבוניתא. קמ״ר דמומרת לא מתמבטל ממנה לפי שבולא מן המרסה ומיה מקרבת אם של איסר הוא ומבלה עם מרסה אלא מרסה לפי שבהתה לפלוו לו שבה ואינה מוקרת לו אם לא מאיר מרחיי לא לא דאיסור דמפיק ר״מ דבמרה מיבעיא לי לא מאיר מרחיי לא לא דאיסור תורה אור

רב כי מבת מקלא ולא חיטו לא כבולו מלקא ולא חלב. לריך לומר מלא דבא מאלו כרחמנן ולפי מלא היה בבר אחר ממו לא הלרכה לאלמו מלא ב״ם מפולנו דם ואוכר. מרחמר. ובבלים מזה לא מן סיו מנשון כיון שהבכר מלמו מומר מלון לומר מלמלא ומ״ש מן כיה כ״ב נמנון מיכו לא חם לא מאלו כיה אומרו ובר אבל אם מבר אחר אלאמרו מעמלא אלא לא מייחי בפיל כאמלא:

והתנויה לאחה. לבמלו בקרנה אחר לעיתה לו מלוחה אחרי לא לאוכלו לפי לאה לי מאיסה דמה שפולנו מריק ושכל ב) דומה מלא מפלנו הוי דם לאבנים מלא מריק ומרי (ג) מ׳ דם שמעה *(מרחמר דף כמ) ולא מעמה דם מפעמים הבבר לריך לריקה לף לפי דהי בבבר לא״ל מלא מריק לא מיבעי לא מיבעי לא מיבעי

ᱚᱞᱚᱢᱥᱚᱞᱚᱢᱥᱚᱞᱚᱢᱥ

דגים ועופות נמי שפיר דמי אי שאינו מנוקב אפילו עופות ועופות נמי אסורין. לעולם בכלי מנוקב ודגים דפו קרמייהו ופלטי עופות קמיטי קרמייהו ובתר דנייחי דגים פלטי עופות והדרי בלעי דגים מינייהו. פרש"י ז"ל שהדגים לבדן אסורין משום דדפו קרמייהו ובולעין. ויש מרבותינו הצרפתים ז"ל שאמרו שאפי' העופות אסורין משום דבלעי דגים ובתר דפלטי עופות פלטי דגים דשבלעו ובלעי עופות ונ"ל שהלשון מסייען מדקאמר דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורין דמשמע בולן אסורין דאי לא לימא דגים שמלחן עם העופות אסורין. אי נמי דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורין הן הדגים. ועוד דאם איתא שלא אמרו אסורין אלא על הדגים א"כ כששאלו היכי דמי אי בכלי שאינו מנוקב אפילו עופות ועופות נמי לא הול"ל אלא אי הכי אפי' עופות נמי כלומר למה דגים לבדן אסורין אפילו העופות נמי. ומיהו דברי רש"י ז"ל נראין עיקר דהא משמע דבכדי שיעור מליחת העופות

דגים ועופות נמי אסורין. אפילו בכלי מנוקב ודגים דפו קרמייהו ובולעין. ויש מרבותינו הצרפתים ז"ל שאמרו שאפי' העופות אסורין משום דבלעי דגים ובתר דפלטי עופות פלטי דגים דשבלעו ובלעי עופות ונ"ל שהלשון מסייען מדקאמר דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורין דמשמע בולן אסורין דאי לא לימא דגים שמלחן עם העופות אסורין. אי נמי דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורין הן הדגים. ועוד דאם איתא שלא אמרו אסורין אלא על הדגים א"כ כששאלו היכי דמי אי בכלי שאינו מנוקב אפילו עופות ועופות נמי לא הול"ל אלא אי הכי אפי' עופות נמי כלומר למה דגים לבדן אסורין אפילו העופות נמי. ומיהו דברי רש"י ז"ל נראין עיקר דהא משמע דבכדי שיעור מליחת העופות

אמר דהא סתמא דמלתא לא משהי איניש בשר במלח עד שלא יפלוט אפילו ציר וא"כ אף כשתמצא לומר דדם שבלעו הדגים חוזרין ופולטין מכל מקום אין העופות בולעין כל זמן שפולטין ציר וכמו שכתבנו למעלה. אלא על כרחנו על הדגים לבדן הדברים אמורין. ומה שאמרו אי הכי אפילו עופות ועופות נמי ה"ה דהוה מצי למימר אי הכי אפילו עופות נמי אלא משום דלא נתפרשו דברי שמואל שעל הדגים לבד קאמר קא מקשה ליה מעופות ועופות שהכל בכלל קושיא זו וזו נראה לי עיקר. גרסינן התם אמר רב משרשיא אין מחזיקין דם בבני מעיים תרגומא הדרא דכנתא מעיא וברכשא אבל הכרס מחזיקין בו דם דהא דהא במחט שנמצאת בעובי בית הכוסות אמרו אין עליה קורט דם בדרוע שהיא לאחר שחיטה. ועוד שהרי תרגומא הדרא דכנתא ומעיא וברכשא אלמא כל שאר בני מעין מחזיקין בהן דם. וכנתא גופא צריכה מליחה. ורבותינו בעלי התוספות אמרו דבי אין מחזיקין דם בברכשא הדרא דכנתא ה"מ בהן עצמן אבל בשמנן מחזיקין דם דהא חזינן דאית בה דם ובשם הרב בעל הלכות ז"ל אמרו דכנתא גופא בקדרה אסירא משום סוריקי סומקי דאית בה. ואע"ג דחתכה פורתא ומלחה אסירא. ועכשיו נהגו להמיר כל חוטי דם שבה. ומתירין אותה אפי' לקדרה. הענין מליחת בני מעיין עם בשר יש מי שאוסר ואם עבר ומלח אסורין שתן טעם לדבריו דכיון דאין מחזיקין בהם דם ואינן פולטין בשפולט הבשר בולעין הן וכדרך שאמרו בעופות ודגים שמלחן זה עם זה. ורבותינו בעלי התוספות אמרו דמותרין הן ולא דמי לדגים ועופות דהני כולן דרלית בהו דם אין בולעין דם הבא עליהן אלא משרק שריק ואזיל ליה בהדי מילחא אבל דגים כיון דדפו קרמייהו ופלטי דמן הדר בלעי דם העופות. ואין הטעם הזה מחוור בעיני אלא נ"ל דאעפ"י שאין מחזיקין בהן דם ציר הוא יש בהן ודבר הניכר לעינים הוא. וכל שפולטין ציר אין בולעין דם וגמורה פליטת דם הבשר ועדיין בני מעיין פולטין ציר. ומעשים בכל יום

ולא

פ"ו ז הכבד אם מחכה והשליכה לתוך המומן וכו' וכבר נהגו כל ישראל וכו' הכבד שבשלה ולא הבהבה על האור וכו'. הר"ן המה על דברי הרי"ף וכי דלא בקיאין בחליטה בקריעה ומליחה ודלי בקיאין דהא אומרת דאסתיר בחתיכה ומליחה אבל ולא מליגו שאסרוהו הגאונים ולף בכבד אמי לא שדרו ממחיכתא אלא דלא בקיאין בחליטה וה"כ לאמה כתב הרי"ף דלא למיכל הכבד שליקה אלא היכא דאון ליה מעיקרא וכו'. לפיכך נ"ל דמעיקרא הכי קא מיבעיא ליה הכבד מה אתון ביה וכו' ודעדין אין דעתי מתיישבת וכו' ופוד שהרמב"ם כתב בפ"ו מהמ"א כלשון הזה הכבד אם החכה והשליכה לתוך המומן וכו' הכבד שבשלה ולא הבהבה על האור וכו'. והרי אמה דוקא מפורש שהוא אוסר לבשל הכבד בשני עצמו מן הדין ולא מן ההקיש ולא החמירו בהלטוים הכבד אלא אלא לסמוך על חליטתו אבל אלא לבשלו בשני עצמו מן הדין הוא אסור ועיינתי בפירוש המשנה לרבינו ז"ל על משנה זו דהכבד אוסרת ואינה נאסרת אפילו אפילו ואינה בולעת וכו' אבל רבנן אליבא עליה אתם וסברי דהכבד נאסרת ולפיכך לרבנן אין הכבד מוחרם בבישול אפילו בשני עצמה אלא בחליטה ולדידן דלא בקיאין בחליטה ליה להו הקנאת אלא בכלי. וגרמא נ"כ שהם סוברים דהא דאמר ליה קרעיה אחי וערב ותמוכים לאחה הייגו בשעת מליחה ולהחיקה בקדרה ומליבא דר"י בן מורי וכו' אבל לדידן דלא קי"ל כוותיה דלא אריא אלא לגלי אינה ליה קרעיה אחי וערב דהא כתותא ביעי ומחיקי אמרי לעיל אליא בשיפולת מידב דייב אלמא לגלי לא בעי אחיכה כלל. זה נ"ל בדרכם אבל פליאה דעתם ממני מה לו לדמות דדיב"ג ליון דרבי איקא אחר אלא אליקי ליה לרבי אחי ואבל ואכיי אמי אהדר לרב ספרא לאיסר נמצא לא קאיבעיא ליה ורב אחמן אמי אחר אפילו בשלוקה נמורה אריה ורבה בר רב הונא אמי אחר קרעיה אחי ואיחוביה לאחת ואיסור אפשר לדמות כל האמוראים אלו דמיוייהו אמי עבדו עובדא עכ"ל. ול"נ שרגיו כוכר דהא דא"ל רבה בר רב הונא קרעיה ואיחוביה לאחת לא לקדרה ולא לגלי היא דלקדרה לא אכיא ליה אחיכה ולגלי אינו צריך אחיכה כמו שיתבאר דמרא מישאב אייב הפילו דם שבאמפונות אלא לאחיעה קאמר וכו'. וכ"נ אמ"ש הכבד שאחכה והשליכה לתוך המומן (אל לתוך מים רותחים) וכן פירש ה"ה ומעמא משום דהאליקה אינה מועלת אלא לאמיים דם שבכבד עצמה דלהוי כדם האיברים אלא פירש אבל דם שבאמפונות דהוי לכנוס בכלי לא אהני אידי ולעיקר צריך לאחוך הכבד כדי שיצא לוחו הדם. ומשמע ליה דאחיקה אחי וערב לאן דוקא דהוא הדין דאבי אי אחר בשאר אחיכה בכל האורך או בכל הרוחב בעין אחר אחי וערב אחרת. אבל האורך לבדו אינה אחיכה בכל האורך בכל הרוחב בעין אחר אחי וערב אחרת. ולא הורך לבדו אינה אחיכה לאחיכה אלא אפילו אחיכה אחת אחי וערב

ליה בתר הכי אכל אי שלקי ליה מעיקרא אסור. וכן המנהג בכל ישראל עכ"ל: וכן מנהג פשוט אמתין אכולין וכו'. המעתיק הזה לא פשט בכל ישראל ובמקומותינו מוציאין הטוח מקדרה הרתחה שהוא כמון בו ומ"כ קורע הקרום שעליו ומולחו והרי הוא מותר לאכילה לקדרה וזהו דין הגמרא:

ח הכבד שבשלה וכו'. מדברי רבינו אסף לומד שהוא ז"ל סבור שמה שהקנו הגאונים והמנהג הנהוג שלא לבשל כבד אלא אחר שיש מים אינו אלא דוקא לכתחלה אבל דיעבד כל שהוכשר לפי דין הגמרא אינו אוסר ואינו נאסר וזה לשון הרמב"ן והרשב"א ז"ל. ובכר כתבתי למעלה מחלוקת המפרשים ז"ל בדין הגמרא אם חיתוך ומליחה מכשירו אם לאו ודעת הרמב"ן והרשב"א ז"ל שהוא נכשר בכך. ומ"ש רבינו שאם לא הוכשר לפי דין הגמרא שאוסרת ונאסרת אפשר שהוא סבור שהוא הגה דאמר אם חיתוך שליקה אוסרת ונאסרת. ופשוט הוא שאינה אוסרת ביותר מפשים לא יהא חמור מדם עצמו ואם יש בו ששים ודאי שכל שאלו מותר. והרשב"א ז"ל נחלק על רבינו באיסור הכבד עצמו ופסק כדברי האומר אוסרת ואינה נאסרת: ומותר לצלות כבד וכו'. פס בגמ' (דף קי"ח) וחיורות והוא שחיה ככבד לאפה שדרכן היה שהיו מניחין השפוד בתנור ראשו לאפה וחגנו למעלה אבל אם אינה השפוד כולו על גב האש אין לבד מעלה ואפה וכבל בוגות אסור לכתחלה ומותר דיעבד. וכתב הרשב"א ז"ל שיראה לו שהוא הדין שאסור לאולמו לכתחלה על הכבש. ויש מוקין:

ט השבול מותר לבשלו וכו'. פס מפורש בגמרא וה"מ כבדא אבל מחלא שומנא בעלמא הוא. ומכל מקום נראה מליחה כמלח בשר וכן דעת המפרשים וכן מורה לשון רבינו וכפירוש אמר למעלה בדם החיבורים כגון המבול: השובר מפרקת בהמה וכו'. פס (דף קי"ג) השובר מפרקתה של בהמה קודם שחלת אפשר הרי זה מכניד אם הכשר וגוזל אם הבריות ומבליע דם בחיבורים ומיבשים *לבן הוחיל ומיבלע דם בחיבורים אי שרי למיכל מיניה בחומלא אי לא ומלקא לבו בהיקו. ובהלכות וקי"ל דהיקו דאיסורא לחומרא ע"כ. ויש מן המפרשים ז"ל שדקדקו מכאן דדם החיבורים אלא שרים מותרת דכל הכא דוקא ממני שאבר מפרקתה קודם ישיחת נפש הא אלא הכי מותר לאכול ממנה בחומלא דהיינו בשר אי. והבילו רבינו אחר ויעיקר. ורבינו בחבורתי אלו לפי אלהו שהוא סובר כן אלא כל בשר אי אסור מדבריהם בלא אליחה אי אליחה כמ"ש למעלה ואם שאבר מפרקתה קודם ישיחת נפש פטיו בחליטה אסור. והרשב"א ס"ל לדעת הרמבמ"ם וכתב שאם היו חוטי דם בבשר ארוך לישון אדם העומד בהוגען הרי הוא כפירים ומומר בכלי ע"כ: אלא כיצד יעשה. זה מבואר לפי הגירסא שבתבתי למעלה אלא שאלו אלא לאכול

*וכן היא גירסת הלכות אבל גירסתו מינשית אלא היכי קאמר מכניד אם הכשר וגוזל אם הבריות משום דמבליע דם בחיבורים הא לדידיה אסיר דמי אי דאלמא לדידיה נמי אסור אסור מיקו, ויש חיוק נעלם דיעת בין הגילבאות, ושיין כנ"י פי' פ"ז:

וסוגיית דאמעתא דלא אליבי ליה בהאי אי ברוחחין שרי דאמעתא דלא לא אליבי ליה אסור בכל גוונא ואפילו לבשלו בפני עצמו וכמו הגאונים ומיקנו אלא אסור אליבה. וה"ם נמי שברי"ף וכרבינו לא הזכירו אלא בני קרייתה שבי ובערב ומיהוכיה לחתא דלאו לעניין אליבה. ורבינו כבר הזכיר אלא לעניין אליבה אחמר אלא לעניין אליבה. וכתב שבחבתי והרי"ף אלא הזכירו הלכה לאמר אסמך על מ"ש בבכר גיד הנשה גבי אומלא לאסמיך מחבים ומלחים ומלחים דהוי כלומר אם אמר אלא אם אמר אלא אם אמר אלא

(סוף ז) ובמורת מטמת כלל כ״ז דין ו׳ שכתב שם הרב כן בשם מיסור והיתר המרוך וכן הוא באיסור והיתר המרוך כלל ט״ו דין ד׳ והכי משמע (בשה״ת (סי׳ נו) ותשובת מהר״מ (דפוס פראג) סי׳ תכי״ו ותשובת מיימוני (סוף הל׳ מאכ״א סי׳ י) ואגור (סי׳ אלף רו)) בשמ״ג (לאוין קלו מו ע״ד) ובמרדכי (סי׳ תרלט) גבי מעשה בטלה אחד שנמלח ונתבשל עם הלב והשיב ר״י דאם יש שאים במים ובטלה נגד הלב מותר אך לא נתיר עתה מטעם זה לפי שרש״י היה משער בכל החמיכה שדבוק בה ע״כ ולענין מ״ש דהא לפי אומדנא קלה כו׳ נראה דיון דבבהמה הדבק להסיר הרשת וכליעו וקרבו גם צריך לנקרה מן החלב וגיד הנשה גם מפשיטים עורה (דהעוף דוקא עם עור שלו הוא שאים נגד בשר וכמ״ש בש״ק ע״ז) א״כ אדרבה לפי האומדנא אין כאן שאים וכ״כ ר׳ נתן שפירא במטה שעריס (סי׳ כח ס״ק ב): (סעיף ד) **כ) אבל נהגו כו׳.** אבל פשיטא דאם בשלה גלא קריעה דמותר בדיעבד:

עג (סעיף א) **א) לפיכך לכתחלה אין לו תקנה לבשלו ע״י מליחה.** אפילו רולה לאסור הכלי כ״כ במורת מטמת כלל כ״ד דין א׳ וכן כתב הב״ח (ס״ב): **ב) שיהא ראוי לאכילה.** עיין לקמן סימן ע״ו סעיף ג׳ וה׳ בהג״ה דתבאר דבאלי גלייתו מיקרי רלוי לאכילה ומשמע דהוא הדין כאן וכן כתב באיסור והיתר המרוך סוף כלל ח׳ (דין י) בהדיא: **ג) ואם מנקבה הרבה פעמים בסכין הוי בקריעת שתי וערב.** היינו בדיעבד אחר שבלעה ע״י שנקבה תחלה הרבה פעמים בסכין אבל לכתחלה אין מועיל נקיבה בסכין הרבה פעמים אם רולה לבשלו אח״כ כ״פ במורת מטמת שם דין ו׳: **ד) וכן אם נטל משם המרה כו׳.** כלומר שחתך ממנה הגידים והקנוקנות בתוכו לד שהמרה מליחה בו וחתך מעט מבשר הכבד עמהן וכן מטמא במורת מטמת שם ובזה אפילו לכתחלה מותר כשרולה לבשלה אח״כ כדמוכח במורת מטמת שם עיין שם:

ובסמוך (ס״ק ד) יתבאר דין ביטול בלא בשר: **(ב) ואם מנקבה כו׳.** כתב רש״ל (יש״ש פכ״ה סו״ש נד) זהו לאותן שסוברים דלגלי אף לגלי אין לשנות ממשמעות הלכה דבעינן קריעה שתי וערב ע״כ ודעתיה דש״ל מדינא בעי קריעה שתי וערב הפוסקים בשם הר״ר יונה שצריך לחתוך כל חלק ממנו שתי וערב. ובעור כתוב בשם בעל העיטור (ריש דיני הבשר הבשר) דבבכבד של עוף קיל טפי לפי המנהג נראה טעם [ג]זה דלי בזה בחתיכה שקומחכין המרה משא״כ בבהמה שיש שיעור גדול בין חתיכת המרה לבשר הכבד וכתב (שם) דיפה לנקוב בסכין לחומרא הלי לחומרא הוא מיותר ונראה דיון בזה דדוקא במקום שאין הכרח לחתוך שתי וערב [הגהות הט״ז] דזה דקאמר דצריך דוקא חיתוך שתי וערב [עד כאן] שנזכר בגמרא (קיא.) דזה דוקא בגולה ע״מ לבשלו כמ״ש ב״י בסימן זה (בחמילתו) בשם התוספות (ד״ה ותחוביה) ורא״ש (סי׳ נו) אבל בחכל בלי לא צריך לזה ע״ז אמר דמ״מ יפה לנקבו בסכין שאינו אלא לחומרא משא״כ בגולה בשמן הדין צריך חחיכה שתי וערב בזה לא מהני נקיבת סכין כדי לפוטרו מחתיכה שתי וערב בב״ל ברור וכבן כוונתו:

ד [יט] ו **הריאה אינה צריכה חיתוך כ) אבל נהגו** (טו) **לקרעה ולפתוח הקנוקנות הגדולים שלה ומנהג יפה הוא:**

סימן עג

דין צליית הכבד. ובו ו׳ סעיפים:

א (א) **הכבד יש בו ריבוי דם א) לפיכך לכתחלה אין לו** (א) **תקנה לבשלו** [א] **על ידי מליחה** [ב] **אלא קורעו שתי וערב** א **ומניח חיתוכו למטה** (ב) **וצולהו ב)** [ג] (שיהא רלוי (ב) לאכילה) (מו״ס כלל ט״ו) [ד] ב **ואחר כך יכול לבשלו:**

הגה (ב) ג) [ה] ואם (ג) מנקבה הרבה פעמים בסכין הוי בקריעת שתי וערב (אחוך) **ד)** וכן אם נטל משם (ד) המרה ותחיכת בשר מן הכבד דאפשר לדם לזוב משם (הגהת ש״ד) [ו] ומכל מקום מותרת לבשלה עם בשר כיון דכולה דם והמורה התירה ופסקו כרבינו תם דאחר מליחה מותר לבשלה אפילו עם בשר רק שאין נוהגין כן לכתחלה אלא בדיעבד שרי וכתב הגהת שערי דורא (סי׳ כ״ד ס״ק ד ד״ה ואם עשו) בשם מהרא״י קבלתי שאף בדיעבד אסור ודוקא אי אשתלי ופסק כרבינו תם לא מהדרינן עובדא ע״כ והביאו דבריו רמ״א במורת מטמת כלל כ״ד (דין ג) ורש״ל פרק כל הבשר סימן נ״ד אבל בישלו בלא מליחה עם בשר אסור לכולי עלמא הבשר והקדרה עד שיש שאים נגד הבכבד: **א) כתוב בטור** ומיהו בדיעבד שרי וקשה הא כתב אחר כך בדיעבד שרי בקדרה לבדו ואפילו בלא נמלחה כמו שכתב בית יוסף (קכ. ד״ה ומ״ש אבל) ונראה לי דכאן בפלוגתא דרבינו תם סבירא ליה בחמת כן להלכה רק בלא נהגו כן לפסוק בזה כמותו ובזה אם תינע שרב אחד פסק כמותו אע״פ שלא נעשה עדיין יכולים לסמוך עליו ולעשות כן משא״כ למטה אין היתר אלא אם כן נעשה בשר המעשה לא צריך קריעה שתי וערב אלא מצד החומרא לחוד אבל בבהמה דבעינן קריעה שתי וערב ע״כ ולקמן בסי׳ ס״ה ס״ו ולעיל אף לגלי אין לשנות ממשמעות הלכ

ה) ידיחנה תחלה. הטעם מפני המלח הנדבק בו ויש ג"כ למיחם משום מרלית העין שיתאדם הבשר וכן בשר א) שנמלח בשפוד ורוצים לבשלו צריך להדיחו ג"כ מטעם זה עכ"ל בית יוסף (קכא. ד"ה ומ"ש בקדרה) וכ"כ הרב בתימן ע"ו סוף סעיף ב' ע"ש:

ו) **ובדיעבד מותר כו' שפולטת כו'.** כלומר בדיעבד מותר אם נתבשל אפילו בלא מליחה לבדה בלא בשר שאם נתבשל עם בשר אז הבשר אסור כמו הקדירה לפי שהבשר פולטת דם שבה ואינה בולעת אפילו ע"י הבישול מחמת שהיא טרודה לפלוט דם הרבה: ז) **בלא צלייה.** פשטא דמילתא נקט הרב אבל אין לומר דבא לפרש דאף המחירין בדיעבד היינו דוקא בלא צלייה אבל לא בלא מליחה דזה אינו במשמע בלשונו ועוד דהא לפי הטעם דפולטת ואינה בולעת אפילו בלא מליחה שרי וכן מוכח מדברי הפוסקים: ח) **וכן נוהגין כו'.** הטעם מבואר בהגהת סמ"ק סימן ר"ה והגהת מהרא"י (פי' כד ס"ק א ד"ה כתב ה"ר פרץ) ובאיסור והיתר האריך בכל ע"ז דין (נ') (ו') ובתורת חטאת שם דין ב' ובשאר אחרונים משום דאיכא מ"ד בש"ס דשלוקה נאסרה ואין לא בקיאין מהו מבושל וכתוב בתורת חטאת שם בשם איסור והיתר האריך (כלל עז סוף דין ו) אבל הקערה שאכלו בה הכבד כשרה ע"כ (ג): ט) **אפילו נמלחה הכבד כו'.** כלומר אפילו נמלחה כשיעור מליחה לקדרה והודחה כדין קודם הבישול לפי שהיא מרובה בדמים ואין מועיל לה מליחה אפילו על ידי קריעה שמי וערב ומיחוכה לחתת בדמולחה בתורת חטאת שם דין ג' ע"ש ונתבאר שם בתורה המורה להתיר אחר שנמלחה הכבד ע"י קריעה שמי וערב ומתוכה לחתת ונתבשלה וכרגינו מה דס"ל דאחר מליחה הרי היא כשאר בשר לא מהדרינן עובדא ושרי הכל בין הבשר שנתבשל עמה ומוכח שם דאם לא היתה מתוכה שמי וערב ומתוכה לחתת בשעת מליחה מהדרינן עובדא ואסור אפילו הכבד ע"ש ודו"ק. ומסקנת מהרש"ל באיסור והיתר שלו סוף סימן כ"ו (פ"ק א) וזה לשונו כבד שנתבשל בלא מליחה שרי בדיעבד דפולטת ואינה בולעת אבל אם אין בתבשיל שמיס כנגד הכבד אף הכבד אסורה אפילו נמלחה וכמו שחלקתי בספרי דכיון שנאסר התבשיל מדם הכבד אז נעשית נבלה ד ונאסרה הכבד משמעותית התבשיל עד כאן לשונו (ד) וכן כתב בסימנים בספרו פרק כל הבשר סימן נ"ד ומימה דהא קיימא לן (פי' קה פי"ד) בכל דוכתא דאין הנאסל יכול לאסור אלא במקום שהאיסור עצמו יכול לילך שם וגם הוא בעצמו כתב בספרו שם בפנים דאין הכבד נאסר מהאי טעמא ע"ש: (סעיף ב) י) **ובדיעבד מותר.** אפילו להיא מי שאוסר שבסוף סעיף ג' דשאני הכא כיון שבבר נחלטה שוב אין בה בשר מותר הבשר וכן מוכח להדיא בדברי הפוסקים והרב בתורת חטאת שם (כלל כד) ד"ה פסק דאף בדיעבד לא מהני מליטה ומימה אלא הגיה כאן כלום וגם דבריו בתורת חטאת צריכין ביאור שבתב שם ח"ל כתב העור שאין אנו בקיאין בחליטה הלכך אין להמירו בחליטה אבל אם נעשה בדיעבד שרי שפולטת ואינה בולעת ולפי מה שבתבתי לעיל דנוהגין לאסור הכבד כשנתבשל הוא הדין הכא בחליטה מעיקרא ונתבשלה אסורה כן נראה לי עד כאן לשונו בקצת מוספת ביאור ודבריו לבאורה תמוהים דבשלמא מה שנוהגין לאסור הבישול היינו משום דאין אנו בקיאין איזהו שלוק ואיזהו מבושל ואולי כשנתבשלה בולעת אבל בחליטה כיון שנחלטה שוב אין בה בשר ולמה אסרה אסורה בדיעבד וכן הרמב"ם והמחבר אסרוה אפילו בדיעבד בבישול והתירוה בחליטה והעור נאמת לא נתן טעם לחליטה דשרי משום דפולטת ואינה בולעת וכמו שהעתיק הרב אלא לשון העור כך הוא הלכך אין להמירו בחליטה אבל אם נעשה בדיעבד או אפילו נתבשל לבדו בקדירה שרי בדיעבד שפולטת ואינה בולעת עד כאן לשונו וקאי טעם זה אסיפא כשנתבשל בלא חליטה וזה פשוט וצריך לישב דהרב ולפי מה שבתבתי לעיל דנוהגים לאסור הכבד כשנתבשל משום דאין אנו בקיאין איזהו שלוק ולכך אסרינן אפילו דיעבד ה"ל מהאי טעמא דאין אנו בקיאין בחליטה אפילו דיעבד אסור ג) אלא שקשה לפי זה דהא כתב הרב לעיל סוף סימן ס"ז (ס"ו) שאין אנו בקיאין בזמן הזה בחליטת בשר ובדיעבד מותר ויש לומר דשאני כבד דנפיש דמיה. עוד י"ל דהרב משוה מדומיו וס"ל דכיון דאין אנו בקיאין בחליטה אם כן לענין דיעבד מוקמינן לה אחזקתה קמא כאילו לא נחלטה כלל והלכך בס"ס ס"ז גבי בשר דאי לא נחלט מותר לקדרה ע"י מליחה כתב דבדיעבד מותר (ור"ל ע"י מליחה לקדרה) וגבי כבד דאפילו בלא מליחה אסור אפילו דיעבד לקדרה הלכך החליטה לא משוי ליה לשבת דהא אין אנו בקיאין בחליטה ומיכון זה נכון:

(ג) **ובדיעבד מותר אם נתבשל לבדו.** אבל לא לכתחלה הטעם בסמ"ק (פי' רה סג"ה אות ג) דבגמרא (שם) ס"ל לחד מנא דאסור כשמבשלה הרבה ואתן אין בקיאין בזה ב): (ד) **ויש מי שאוסר.** הרמב"ם (מאכ"א פ"ו ה"ח) ס"ל כן דפוסק כרבנן (תרומות פ"י מי"א) דרבי יוחנן בן נורי דהבבד בולעת ג"כ ורוב הפוסקים לא ס"ל כן אלא כרבי יוחנן בן נורי דאינה בולעת אלא דנוהגין להחמיר כמ"ש רמ"א אחר כך ורש"ל (יש"ש פכ"ה סי' נד, מכוונות סי' כד ס"ק ג) כתב להקל בזה כיון שאין שם בשר רק שצריך להדיח הכבד כיון שהרוטב נאסר (ד) ואין אחר המנהג שהעיד עליו רמ"א כלום לשנות אותו ומ"מ נלמד קולא מזה בסעיף ו' (ס"ק ח) עיין שם:

הגה ח) [יב] ג וכן נוהגין לאסור הכל (הגהת סמ"ק ומהרא"י בהגהת ס"ד) **ט)** [יג] אפילו (ו) נמלחה הכבד קודם בשולה (דעת רש"י ולאפוקי ר"ת):

ב ד **אם חלטו בחומץ או ברותחין** [יד] **ונקב והוציא מזרקי הדם שבתוכו מן הדין** [טו] **מותר לבשלו** [טז] **אלא שהגאונים אסרו לעשות כן** י) [יז] **ובדיעבד** (ז) **מותר:**

באר הגולה

ג [רמב"ן ור"ן והרשב פוסקים] ועוד מדברי הרא"ש שם והרשב"א בתורת חטאת וכרבי יוחנן בן נורי במשנה סוף פרק י' דתרומות ומדברי אמי דשלקי ליה ואכל חולין דף ק"ו ומדרב נחמן שם דף קי"א:

[ד [אכבד קאי ולפיכך היא מותרת והקדירה אסורה]:

ג שם בשם הרמב"ם בפ"י מהלכות מאכלות אסורות וכדעת הרי"ף רבו דשבר דכולה סוגיא אליבא דרבי יוחנן בן נורי דיימר אבל רבנן פליגי עליה וסברי דבכבד נאסרת:

ד מהא דרב הונא ורב נחמן שם בחולין דף קי"א:

גליון מהרש"א

ג **וכן נוהגין לאסור הכל.** והוא הדין בנבבשה מעת לעת כמ"ש בגליון לעיל סימן ס"ט ס"ק ט"ו:

ד **ונאסרה הכבד משמנונית התבשיל.** עיין בבית יוסף סימן ע"ב בשם הר"ן ז"ל ואפשר שאם אין בקדירה ששים אפילו הלב אסור לפי שהנפלט מן החתיכות שנאסרו אוסר הלב ואין חלקות הלב מונע מלבלוע אלא דם דשריק אבל שמנונית לא ועיין בבית יוסף סימן ע' גבי דגים ועופות מ"ש בשם הרא"ש:

הגהות והערות

עג א) **פירוש שנמלח** בעת שחחוב בבר בשפוד וצולהו מיד דלטעם הראשון א"צ להדיחו כמ"ש בסי' עו ס"ב אבל משום מראית העין צריך להדיחו, ובדפוסים שלפנינו הנוסח בשר שנצלה בשפוד ואינו נכון אלא כמו שהעתיק שנמלח בשפוד (ראש פינה בפנת יקרת ס"ק יד), ואכן ברפו"ר ש"ך הנוסח שנמלח בשפוד: ב) **בהגהות** יד שאול תמה דלטעם הסמ"ק (בהגהות) אסור אף בדיעבד, ועיין ש"ך ס"ק ח שציין על דברי הרמ"א "וכן נוהגין וכו'" טעם זה של הגהות סמ"ק. וכן צריך להגיה בט"ז, עכ"ד:

ביאור הגר"א

כמ"ש בסעיף ג' ואם לא קדעו כו': [ז] **וכשבא לבשלה כו'.** ואף בשאר בשר עיין סימן ע"ו סעיף ב' בהג"ה י"א דכל צלי כו': [ח] **מידו כו'.** כמ"ש בפרק כיצד צולין (ע"ד ע"ב) ובפרק גיד הנשה דנורא מישב שייב ומה שיש אחר צלייה על פני הבשר אינו אלא חמר בשר כמ"ש בפרק כל הבשר קי"ב ע"א ועיין סימן ע"ו סעיף ב' בהג"ה מיהו כו' ופר"ח שם: [ט] **ובדיעבד כו'.** עיין באר הגולה ודוקא דיעבד אבל לכתחילה כנ"ל לפיכך לכתחילה כו' דשדרוהו ממתיבתא דלא שרו למיכל כבדא שליקא כו'. ת"ה וכמ"ש הרי"ף: [י] **אם נתבשל לבדו כו' אבל כו'.** כרבי יוחנן בן נורי דאמר אוסרת כו' ואע"ג דשני בכבדא דאיסורא דיחוייא בעלמא הוא וכמ"ש במסקנא דרב הונא חלטו ליה כו' ורב נחמן כו' אלמא אפילו התירא אוסרת: [יא] **ויש מי כו'.** עיין באר הגולה וכ"כ בפירוש בפרק עשירי דתרומות דכל התנאים דמתניתין שם פליגי אתי"ק במתניתין שקדם דלא התיר אלא כבישה והלכה כת"ק וסובר הא דרב הונא ורב נחמן חלטו ליה אפילו לבשלו לבדו וכן עובדא דרב בר שבא אחר חליטה היה ואעפ"כ לא רצה לאכול ומ"ש כתנאי קאי אאביי דמיפשיט ליה דאינה נאסרת כמתניתין דתרומות ורב הונא ורב נחמן דחלטו

שיעור מליחתה נאסר גם מה שמעל הציר, כיון שהדם פורש בתוך החתיכה (כבסי׳ ס״ט סי״ח).

והדין בחתיכה שנפלה לציר יפרד לשלושה ראשים: חתיכה שלא נמלחה כלל, חתיכה העומדת בתוך שיעור מליחתה, חתיכה העומדת לאחר שיעור מליחתה, וכפי שיבואר להלן.

חתיכה שלא נמלחה כלל: כ׳ הרמ״א כאן דמהני לה מליחה שנית, והסכימו הרבה אחרונים להקל אפילו כשלא הודחה הדחה ראשונה (ט״ז סקי״ח, מסקנת הש״ך סקכ״ט, חכמ״א כלל ל״ב סכ״ד).

חתיכה העומדת בתוך שיעור מליחתה: אם החתיכה הודחה ממילחה לפני שנפלה לציר מהני לה מליחה שנית (ש״ך סקמ״א), אבל אם עדיין מילחה עליה הרי זה נידון של מליחה בכלי שאינו מנוקב (ש״ך סק״מ) וכל החתיכה נאסרת מיד (ש״ך סקמ״ו). ואם יש ספק אם החתיכה שהתה במילחה שיעור מליחה קודם שנפלה לציר יש להקל במה שמעל הציר (ש״ך ס״ט סקע״ה).

[ואם נפלה לתוך ציר שבכלי שאינו מנוקב אך אינה נוגעת בשולי הכלי, ד׳ הט״ז סקי״ז דדינו ככלי מנוקב, והש״ך סק״מ כתב בשם התו״ח דיש לאסור בזה רק את מה שבתוך הציר. והיד יהודה סקי״ז האריך לתמוה ע״ז דאם החתיכה שרויה בציר אין נ״מ במה שאינה נוגעת בשולי הכלי, והביא שכן מפורש באו״ה שלפנינו, ושכן החמירו במשאת בנימין, חפל״מ וכנפי יונה].

חתיכה העומדת לאחר שיעור מליחתה: אם החתיכה לא הודחה ממילחה הקל הרמ״א בהפ״מ למולחה שנית, דאיידי דתפלוט ציר דידה תפלוט דם שבלעה. ולצורך גדול יש להתיר אם נתבשלה ללא מליחה שנית, דבזה סמכינן שגם בתוך הציר היא פולטת ואינה בולעת (ש״ך סקל״ז, חכמ״א כלל ל״ב סכ״ה). ואם הודחה החתיכה בזה נחלקו הש״ך והט״ז אי נסחמו נקבי הפליטה ולא תועיל מליחה שנית. ולדינא הקל היד יהודה פיה״ק סקמ״ד בזה בהפ״מ, אבל החכמ״א הנ״ל כתב להחמיר בזה היות שבנפל לציר מחמירים טפי, ולא מקילים בדברים שבעלמא מקילים בהפ״מ (כגון תוך י״ב שעות). ומ״מ הסכים להקל כאשר זה גם הפ״מ וגם סעודת מצוה.

סימן יט

הכשרת כבד של עוף

ע״ג ס״א והג״ה:

הכבד יש בו ריבוי דם, לפיכך לכתחלה אין לו תקנה לבשלו ע״י מליחה, אלא קורעו שתי וערב ומניח חיתוכו למטה וצולהו, ואח״כ יכול לבשלו. הג״ה: ואם מנקבה הרבה פעמים בסכין הוי כקריעת שתי וערב, וכן אם נטל משם המרה וחתיכת בשר מן הכבד, דאפשר לדם לזוב משם״.

א. הרמ״א התיר כבד בלא קריעה ע״י נטילת המרה, והט״ז סק״ב כתב דנטילת המרה מהני רק בעוף ולא בבהמה שהכבד שלה גדול, וכן הסכימו הפמ״ג

במשב״ז והחוו״ד, ועכ״פ בעוף לכו״ע מהני נטילת המרה. ויש לעיין בזה מדברי הב״י בשם רבינו יונה דכתב דכבד של עוף שהוא חלוק לשנים צריך לחתוך כל חלק מהם שתי וערב, וסיים הב״י דכן נכון לעשות לכתחילה, ולכאורה ע״י נטילת המרה אין הוא חותך כל חלק שתי וערב. וכנראה לא חששו הפוסקים למעשה לד׳ רבינו יונה, אבל הפר״ח והמחזיק ברכה העתיקו דברי רבינו יונה לדינא, וצ״ע.

ב. ואופן נטילת המרה, הוא כשנוטל עמה חתיכה מן הכבד כמש״כ הרמ״א כאן, וביאר הש״ך סק״ד שחותך עי״ז הגידין והקנוקנות שבאותו צד. ובס׳ זבחי צדק הגם שבאות י׳ הביא ד״ז דמהני נטילת המרה עם קצת מהכבד, מ״מ כתב באות כ״ד דנהגו בבגדד כרמ״א דלצלי א״צ חיתוך כלל, דמעשים בכל יום דצולים כבד של עוף בלי חתיכה כלל, רק שמוציאים ממנו המרה. אמנם אם רוצים לבשלו אח״כ צריך למחות בידם ולהזהירם שיעשו חתיכה גמורה קודם צליה וכמו שהזהיר בזה בס׳ חס״ל, עכת״ד. אמנם בכה״ח סק״ח אחר שהביא דברי החס״ל הנ״ל כתב דאפשר שסומכין על נטילת המרה. ועיינתי בפנים בס׳ חס״ל [חסד לאברהם (אלקלעי) יו״ד י״א], ושם כתב דמרן המחבר מצריך דווקא קריעת שתי וערב כדמשמע מסתימת דבריו, ולא ס״ל כהתירא דהרמ״א דניקוב הרבה פעמים בסכין. ונראה דלכן לא סמך החס״ל על התירא דנטילת המרה, דס״ל דהמחבר פליג ע״ז. ולפ״ז למה שהסכימו האחרונים להתיר גם לספרדים ע״י נטילת המרה, נמצא שצדקו דברי כה״ח וגם לבישול אחר צליה א״צ קריעת שתי וערב ודי בנטילת המרה. וממילא אין ראיה ממנהג בגדד דלצלי א״צ חתוך כלל, דגם אם צריך חיתוך סמכו על נטילת המרה, ודלא כדברי הזב״צ הנ״ל. [ואופן נטילת המרה, הוא כשנוטל עמה חתיכה מן הכבד כמש״כ לעיל].

סימן כ

שיעור הצליה המוציאה את הדם

ע״ז ס״ב בהג״ה:

״ואין חלוק בכל זה בין אם רוצה לאכלו כך צלי או רוצה לבשלו אח״כ, רק שיצלנו תחלה כדי שיהא ראוי לאכילה דהיינו כחצי צלייתו״.

א. ד׳ המחבר והרמ״א

באו״ז תע״ז כתב בזה״ל ״ובמקום שאין מלח כלל יצלנו תחלה עד שיזוב כל דמו ואח״כ יבשלנו בקדירה״. והטור ס״ס ס״ט שינה קצת הלשון וכתב ״יצלו את הבשר עד חצי צלייתו ואח״כ יבשלוהו״, וכתב ע״ז הב״י דמשמע לטור שבחצי צלייתו זב כל דמו, והביא הב״י דבארחות חיים כתב דכשצולים יונים שרגילים לטגן במחבת אח״כ קודם שיצלו כל צרכן, צריך למלוח ולשהות כדי מליחה לקדירה לפי שמטגנים אותה קודם גמר צלייתה, עכ״ד הב״י. ומפשטות לשון ״כל צרכן״ ו״גמר צלייתה״ שהזכיר הארחות חיים משמע

דעד שנצלה הבשר כ"צ יש בו דם ודלא כדברי הטור. ובשו"ת אבקת רוכל נשאל הב"י אם הארחות חיים פליג על הטור ואיך לנהוג למעשה, והשיב בזה"ל "אפשר דלא פליגי, ומאי "כל צרכן" דקאמר ארחות חיים חצי צליה, ומ"מ לכתחילה יש לחוש למאי דמשמע מפשטא דלישנא ד"כל צרכן" שהוא יותר מחצי צליה, ומיהו אם ניכר שזב כל דמו תו לא צריך" עכ"ל. וכנראה ע"פ דברים אלו סתם בשו"ע שם (ס"ט סכ"א) "יצלו את הבשר עד שיזוב כל דמו" ולא החיר בסתמא אחר חצי צלייתו כדברי הטור. וכן דייקו הכנה"ג והמחזיק ברכה מלשון השו"ע דאינו מתיר אחר חצי צלייה.

והב"י סי' ע"ו (דף קכ"ב רע"א) הביא בשם הגמ"ר דאם רוצים לבשל עופות לאחר צלייתן צריך למלחם קודם כמו לקדרה, דלפעמים אין צולין אותם כי אם מעט ואח"כ מבשלין אותם והדם פירש וחוזר ונבלע, עכ"ד. ובדרכ"מ שם סק"ב הבין בדעתו דבעינן צליית כ"צ בשביל שיכלה הדם, אך כתב דהאו"ה פליג ומיקל בחצי צליה. ובב"י ע"ו (דף קכ"ג ע"א) כתב שמש"כ הרשב"א דצלי שחתכו ע"ג ככר אע"פ שיש בככר מראה דם מותר "אם נצלה עד כדי שהוא ראוי לאכילה לרוב בני אדם" היינו דלא מהני אם נצלה כמאב"ד. ולשון זו העתיק בשו"ע ע"ו ס"ה, וא"כ ברור שד' המחבר להחיר רק אחר שנצלה כ"צ. ואף שהרמ"א כתב ע"ז "דהיינו כחצי צלייתו" [ומהש"ך סקכ"ה נראה דכן ס"ל גם לשו"ע] מ"מ נראה דהרמ"א כתב כן לשיטתו בסי' ע"ו ס"ב דחצי צליה מהני, וכדרכו בכ"מ לערב את דבריו עם דברי השו"ע, אבל ד' השו"ע עצמו להחמיר בזה עד שנצלה כ"צ, וכ"כ הבן איש חי פ' קדושים ס"ה.

ב. המנהג בזה למעשה

הט"ז ס"ט סקנ"ד כתב דרש"ל החמיר כרשב"א דבעינן ראוי לאכילה לרוב בנ"א ולא די במאב"ד, והוסיף דבהגש"ד (סי' ח' סק"ט) כתב דמפני שאין הנשים בקיאות בדבר נוהגין לצלותו כ"כ עד שיתייבש מבחוץ ואח"כ מבשלין אותו, וסיים הט"ז שכן ראוי לנהוג לצאת כל הדעות. ומוכח מדבריו דשיעור של נתייבש מבחוץ הוא כשיעור כ"צ ולכן יוצאים בזה ידי כל הדעות, וכן משמע בהגש"ד שם וכ"כ הפמ"ג משב"ז סקנ"ד.

ודבר פלא ראיתי בחכמ"א כלל ל"ה ס"א שכתב בזה"ל "והצלי א"צ מליחה כלל לפי שהאש שואב הדם שבו מעצמו בלא מליחה, ואפילו לא ניצלה יפה אלא כחצי צלייתו דהיינו כדי שיתיבש מבחוץ (בל"י בשם שערי דורא)" עכ"ל. משמע דכדי שיתייבש מבחוץ הוא שיעור חצי צלייתו ולא שיעור כ"צ. ועיינתי בבל"י בפנים, וז"ל בסי' ע"ו סק"י "ונ"ל דאין אנו בקיאים בחצי צלייתו, ונוהגין כמ"ש (ש"ך) [צ"ל ט"ז] ס"ס ס"ט לצלותו כ"כ עד שיתיבש מבחוץ, וזהו אליבא דכל הדעות" עכ"ל. ונראה דכוונתו היא דכיון דאין אנו בקיאין בשיעור חצי צלייתו יש לצלותו יותר מזה עד שיעור שיתייבש מבחוץ שזהו שיעור כ"צ, ודלא כהבנת החכמ"א.

סימן כא

שימוש ברשת לצלית כבד

עי"ו ס"ד והג"ה:

"יש מי שאוסר להתוך בסכין צלי שאצל האש שלא נמלח כל זמן שאינו נצלה כ"צ מפני דם שנבלע בסכין, ויש מי שאוסר השפוד שצלו בו בשר בלא מליחה, ויש מי שהורה שאסור להשהות הצלי על השפוד לאחר שהוסר מן האש לאחר שפסק הבשר מלזוב שמא יחזור הבשר החם ויבלע ממנו, ויש מתירין בכל זה, וכן המנהג להתיר. הג"ה: ואנו נזהרין לכתחילה ומתירין בדיעבד".

א. משכ"כ כאן הרמ"א דאנו נזהרין לכתחילה, פי' דמחמירים כמ"ד שהשפוד בולע מהדם ונאסר ובעי ליבון בכדי לצלות בו שוב, ורק בדיעבד אם צלה בשר בלא ללבן את השפוד לא אוסרים את הבשר. וכ"כ הרמ"א להדיא באו"ח תק"ט ס"ה דמותר ללבן ביו"ט שפוד שצלו בו בשר שאינו מלוח ורוצה לחזור ולצלות בו ביו"ט, וביאר המג"א שם סקי"ב דאין זה תקון מנא כיון שמדינא העיקר כמקילים, אך עכ"פ חזינן דלכתחילה בעינן ליבון, וכ"מ מדברי הט"ז ס"ס קכ"א.

ולכאורה רשת צליה דינה כשפוד ובעיא ליבון וכמש"כ הדרכ"ת סקל"ח בשם ס' ברית מלת, וא"כ יש לעיין איך נוהגין העולם לצלות כבד על רשת העשויה לכך מבלי ללבנה אחר הצליה הקודמת, ולא חוששין שהרשת נאסרה כבר מבליעת דם. ובפרט לפמש"כ הפמ"ג כאן (שפ"ד סקכ"ג, משב"ז סק"י) דהרשת בעיא ליבון חמור של ניצוצות ניתזין כיון דאיסורא בלע דהיינו דם.

ב. ונראה ללמד זכות עפ"ד הפמ"ג שפ"ד סקכ"א, שכתב בד' הסוברים דהשפוד נאסר דלא דמי לצלי דאמרינן ביה ככ"פ כל שהבליעה והפליטה באין כאחד אף אם אין לו פליטה מגופו, דשפוד גרע כיון דהבשר מונח עליו ואין האש שולט שם [וממילא הבליעה והפליטה לא באין כאחד]. וא"כ י"ל דכל זה הוא רק בשפוד שמוקף בכל צדדיו בבשר, אבל רשת שהאש שולטת בה היטב שפיר מסתבר לומר דהבליעה והפליטה באין כאחת ואין היא נאסרת כלל.

וסברא נוספת להקל י"ל עפ"ד הפמ"ג משב"ז סק"י שהוקשה לו דכמו שהבשר לא בולע מהשפוד כל עוד הוא על האש דככ"פ כך גם הבשר שיצלה אחריו לא יבלע מהשפוד וא"כ למה צריך ללבן את השפוד. ותירץ דכיון שהבשר מונח בדוחקא על השפוד לכתחילה לא סמכינן. ובביאור דבריו נראה דחיישינן שהאש תחמם את השפוד לכל ארכו לפני שתחמם את הבשר שחופה אותו דבמתכת חם מקצתו חם כולו, ותו אין הבליעה והפליטה באין כאחת [ובבשר הראשון ל"ש זה דרק אחר שהבשר מתחמם ומפליט השפוד בולע ומפליט]. וא"כ י"ל דכל זה הוא רק בשפוד כיון שהבשר מקיף את השפוד מכל צדדיו והאש אינה שולטת בבשר במקום שנוגע בשפוד, אבל ברשת שהאש שולטת גם בבשר המונח על הרשת לית לן בה. ונמצא

דגם אם נחשוש שהרשת בולעת דם (דלא כסברא הקודמת) מ"מ הבשר לא יבלע מהרשת [אמנם בחוו"ד סק"ב בשם רש"ל נראה דהשפוד מתחמם לפני הבשר לאו דווקא בגלל הדוחקא, ולדבריו לכאורה גם ברשת שייכת סברא זו].

ובס' קיצור שו"ע ה' דם מליחה וצליה לרה"ג אהרן פויפר זצ"ל הביא סברות אלו, וכתב סברא נוספת להקל דהרשת מתלבנת בשהיה ששוהים בצליית הבשר עד שיתיבש מבחוץ, שהרי נקטינן לעיקר לדינא דהדם כלה אחר חצי צליתו, וא"כ כל השהיה שאח"כ מהני מדין ליבון. [וכעי"ז איתא בפמ"ג שפ"ד סוס"ק כ"ג דאם שכחו וצלו בשר מוכשר בשפוד א"צ שוב ללבן השפוד. והמשך צליית הבשר לא גרע מזה]. אמנם סברא זו שייכת רק אם הבשר הנצלה לא מנע מהרשת להגיע לחום של ניצוצות ניתזין, ועיין לקמן סימן קנ"ט שביארנו מה שיעור החום הנצרך.

סימן כב

היוצא מחיה טהורה

פ"א ס"ה:
"מי רגלי בהמה וחיה הטהורים וחלב ומי חלב שלהן מותר, וה"ה למימי חלב שלהן, ויש מי שאוסר בזה (והמנהג כסברא הראשונה).

א. ביאור הס"ד דגמ' לאסור חלב טהורה

בגמ' בכורות י' ע"ב איתא דחלב בהמה טהורה חידוש הוא דמותר, דהו"א לאוסרו משום דדם נעכר ונעשה חלב או משום דליכא מידי דאתי מחי ושריא רחמנא והאי חלב כי אבר מן החי הוא ושרי. ודברי הגמ' דחלב כי אבר מן החי הוא טעונים ביאור וכדלהלן.

בש"ך סקי"ב משמע דהס"ד דגמ' לאסור חלב (לולא התירא דקרא) הוא מדין אבר מן החי כפשוטו. ובמנחת חינוך תנ"ב ובס' נאות יעקב סי' ז' הקשו ע"ז דקי"ל לדינא דבהמה בחייה לאו לאיברים עומדת. ועל כן כתבו דהס"ד דגמ' לאסור חלב אינו מדין אבר מן החי אלא מחמת עשה דאינו זבוח, וכ"כ בנוב"ת ל"ו. ובקהלות יעקב בכורות סי' ו' הקשה דמלבד מה דבסברא קשה לומר דחלב הוא חלק מהבהמה ובעי זביחה שהרי הוא כמונח בדיקולא, עוד קשה דא"כ ע"כ דהחלב נאסר מדין הבהמה עצמה שהרי אין איסור על היוצא מאיסור עשה כדכתב ה"ה (פ"ב ממאכא"ס ה"ג), וא"כ למה נקטה הגמ' בקושיא דחלב גמל אסור מקרא ד"הטמאין" לאסור צירן ולא מחמת דחשיב כגוף הגמל עצמו.

ובשו"ת חת"ס יו"ד ע"ג ובהגהות רעק"א לאו"ח שצ"ז (בשו"ע עם רעק"א השלם, וע"ע בשו"ת רעק"א מהדו"ת קי"ט) כתבו דס"ד דגמ' לאסור חלב טהורה מדין

יוצא מן הטמא, דגם טהורה אסורה משום אבר מן החי. והפלתי סק"ד ביאר בזה למה לא הוכיחה הגמ' דחלב שרי מהא דנתן אברהם אבינו ע"ה חמאה וחלב למלאכים שנדמו לו כערביים, דהיינו משום דאף דבני נח אסורים באבר מן החי מ"מ אינם אסורים באיסור יוצא, ד"הטמאים" לאסור צירן נאמר רק לישראל, ועל כן אין משם ראיה דחלב שרי גם לדידן. [ובזה י"ל ק' החת"ס יו"ד י"ז איך שרינן ביצים לבני נח (כמבואר בגמ' חולין ס"ד ובשו"ע סי' פ"ו ס"י), הא הוי יוצא מאבר מן החי, ע"ש שנתחבט מאד בזה. ולפלתי מיושב בפשיטות, דאיסור יוצא לא נאמר לבני נח].

אלא שנשאר רעק"א בקושיא דהא קי"ל דבהמה בחייה לאו לאיברים עומדת. ובקובץ הערות סי' נ"ט סקי"ב ובקהלות יעקב הנ"ל תירצו דליוצא יש את דיני הבהמה עצמה, ואף דחלות איסור אבר מן החי לא חל בפועל עד תלישת האבר מ"מ סיבת האיסור ישנה תיכף משנוצרה הבהמה, שחל עליה הדין שאם יתלש אבר ממנה יהיה אסור. ועל כן גם על החלב חל הדין דלאחר שיתלש מהבהמה יהיה אסור.

ב. ביאור התירא דקרא בחלב טהורה

הש"ך סקי"ב הקשה על המתירים מי חלב באכילה משום שהוא בכלל חלב שהתיר הפס', מ"ש מבישול בשר במי חלב דפטור אלמא אינו בכלל חלב. וכתב דהרא"ש תירץ דלעולם מי חלב הם בכלל חלב לכל מילי, ורק לענין בב"ח יש גזה"כ "בחלב אמו" דדווקא כמו שיוצא מהאם חייבים עליו. והש"ך עצמו תירץ דאפילו אי לא הוי בכלל חלב לכל מילי לק"מ, דלבתר דגלי לן קרא דחלב מותר שמעינן דקרא ד"לא תאכל הנפש עם הבשר" שהוא אזהרה לאבר מן החי קאי רק על גופו של חי, וממילא כל מה שלא גופו של חי וכגון מי חלב אינן בכלל האיסור, עכת"ד.

והפר"ח סקי"ד הקשה דהא בגמ' חשבינן לחלב חידוש הוא, ולפי הש"ך אין כאן חידוש. וביאור קושייתו (כפי שביארה בס' משמרת שלום לשפ"ד סקי"ב) דבגמ' בבכורות איתא דלהכי אצטריך דרשא ד"גמל גמל" לאסור חלב טמאה ולא ידעינן לה מילפותא ד"הטמאין" לאסור צירן ורוטבן, דסד"א הואיל וחלב בהמה טהורה חידוש הוא, בבהמה טמאה נמי לישתרי, קמ"ל. ולפי הש"ך בבהמה טהורה לא התיר הפס' דבר שהיה צ"ל אסור אלא רק הגדיר את איסור אבר מן החי שכולל רק את גוף הבהמה, ואכתי אין ראיה לבהמה טמאה דשם לא רק גוף הבהמה אסור אלא גם היוצא ממנה כגון ציר, וא"כ מאי ס"ד להתיר חלב בהמה טמאה מכך שהותר חלב בהמה טהורה.

ובשו"ת חת"ס יו"ד ע"ג הקשה על הש"ך מדברי התוס' חולין ס"ד ע"א ד"ה שאם ריקמה (וכ"ה ברא"ש פ"ק דבכורות סי' ה'), דכתבו דהא דמותר לאכול ביצי עוף טהור הוא מילפותא מיוחדת ולא ילפינן לה מחלב, אלמא אין היתרא דחלב היתר כללי לכל היוצא מהטהור. ועיין באות הבאה.

ג. מי רגלי בהמה טהורה

בטוש"ע כתבו להתיר מי רגלי בהמה טהורה. ולכאורה כן משמע